53

СИГНАЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Кіиранди 5 АПРЕЛЬ № 28 (2240) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Нохч-ГІалгІай юрта боахама къахьегамхой! Шоай беррига а низ тІабахийта бІаьстанара балхаш чакхдаха аьнна тІаийца социалистически декхараш Цхьоалагіча Мая сийна ханал хьалха толамца кхоачашдарна!

Сихде кхашкара бІаьстен балхаш

БІаьсти яьннай. Лозма районашкара дІаийккхача массанахьа а араяьннай вай республике готаш, дІаювш латт хьалха юв культураш.

Укх шерара бІаьсти семилеткан хьалхара бІаьсти я. Цунга шоаш кийчлуш доккхий социалистически декхараш тІаийцад Нохч-ГІалгІай республикерча къахьегамхоша. ССШ XXI съезда историческн решенеша дегаш ураоттадьча колхозникаша, совхозий болхлоша, юртбоахама специалисташа дош деннад укх шера Дьахонна ялат, гидуаргаш, коартолаш, баьца дааранш соахкарчул дукхагІа дала а дебаш латтача хьайбашта маэшша доакъар Іалашде а. 172 эзар гектара тІа тайп-тайпара культураш дІае лаьрхІад укх бІаьсти. Къаьстта теркам тІабахийта лерхІ юртбоахама къахьегамхоша вай республикан хьалашка эггара дикагІа хьувкъаши дукхагІа пайда луши йолча культуранна — хьажкІашта. Из культура дІаювргьа 85 эзар гектара тІа, хІаьта юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 38 центнер фуальяьхача хьажкІийн 350—400 центнер хьажкІаш а йоахкаш долча мошача гІадамийн а йоажкхаргьа. Кхы а доккхагІа декхараш тІаийцад лоамашта юхе теІачеи хий дехкачеи моттигашка ядача районашка бахача къахьегамхоша. Цар дош деннад хІара гектара тІара 50—60 центнер фуальяьхача хьажкІийн 700—800 центнер гІадам а тІехь мошача хьажкІийн яккха. Из доккха а сийлен а декхар да.

Из декхар кхоачащдарна де деза балхаш ду ха хІанз хьатІакхьачай. Республикера дуккха колхозаши совхозаши бІаьстен балхаш шерра дола а даь, шоаш тІаийдаь декхараш чакхдахарна эша гІулаккаш деш йоахк. Гумсен, Наурски, Надтеречни, Шаьлан, иштта кхыча районашкара колхозаши совхозаши бІаьстен хьалха дІаюв культураш хьогге а дІайийна а яьнна хІанз хьажкІаш дІае лаьтташ кийчдеш йоахк. БІаьсти юв культураш дІае шоашта мел эш лаьтташ аьха селхан яьннай Гумсера совхозаш, йоалаш латт Надтеречни, Наурски районаш.

Ала дезаш да дукхагІа болча механизатораша шоай беррига болх техникаш бокъонца пайда а эцаш, агротехникан правилаша маяххара чакхбоаькхаш хилар. Доккхий къахьегама толамаш доах укх доношка Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза механизатораша. Цу колхозерча трактористаша Чечелевси Банченкоси нормах 60 гектара тІа мара баккха ца боагІача хІара сменах 90 гектара тІа макха боаккх. Иштта дика къахьегаш боахк Наурски районерча Ленина цІерахча колхоза № 3 йолча бригадан механизатораш а. Зяба 1200 гектара тІа ханнахьа макха баькхар трактористаша. Цу балха тІа кертагІваьнна къахьегаш ва балха нормаш хІара сменах техкхоачашъеш вола Сергей Брагин. Заданех 92 гектар йолча дийнахь 120 гектара тІа макха боаккх цо. Хіара денна бІаь гектара тІа макхаш доах Диков Михаила.

Цу дикагІа болча механизатораша санна къахьегаш хила беза кхашка балхаш деш боахка беррига механизатораши, колхозникаши, совхозий беррига болхлойн. Колхозашкарчеи совхозашкарчеи техникаш мабоагІара пайда эцарда мара торо хургьац бІаьстен деррига балхаш агротехнико маяххара дикагІа йолча хана чакхдаха. Хіара трактор, трактора тІехьара нух, сеялка, кхыйола бІаьстен балха эшаш йола машинаш лорае еза, тракторашта маэшша доагам лоаттаде деза, бІарччача дийнахьа болх байта беза. Цхьабакъда из гІулакх массанахьа долаш дац. Цхьацца йолча колхозашкеи совхозашкеи дукха тракторашь я балхаш ца деш сеца латташ. МагІалбика районерча «Ингушски» яхача совхозе болх беш хила езача 58 тракторах 19 цхьаяраш еха а цхьаяраш тІаховша трактористаш боацаш а латт. Болх ца беш дикка трактораш я Наьсарен районерча «Октября 40 шу» яхача совхоза а. Цу шинна а совхозе кІезига я шоай сменах нормаш кхоачашъеш трактораш. «Октября 40 шу» яхача совхозе «ДТ-54» яха 42 трактор я, хІаьта бІаьстен балхаш доладеннача хьалхарча шхе дийнахь цу совхозе деррига аьха лаьтта 431 гектар мара дац.

Уж доацаш кхы а да цхьацца йолча колхозашкеи совхозашкеи бІаьстен балхаш доладенначул тІехьагІа гучадийнна кхоачамбоацараш. Кіезига яц лаьтта тІеха а йовкъаш иоахкиташ а оахаш моттигаш. Хіанз а фуальяьха, зІамига фийгаш дІакъоастадаь, кийчъяьц дІаеза хьажкІаш. Кіезига диллад кхашка кхо, аха деза лаьтташ соахкарча хьажкІий чІегІаш дІаяьха а кхы де дезар даь а кийчдаьдац. Іоъал колхозаши совхозаши я хІанз а дІаде цхьацца йолча культурай фу доацаш.

Балха ха хьежаш яц. БІаьстен балхаш леллашехьа а дІадаха доза уж деррига кхоачамбоацараш. Еррига трактораш болх бе иолаялийта а еза, хІара тракторах бокъонца пайда эца а беза. Ялатин хьувкъама лард йоллаш латтача хана балха юкъе иоацаш техника лелаяр доккха зулам лархІа мегардолаш хІама да. Цудухьа еррига техника бІаьстен оалхаш деш хила еза. Чехка іалашде доа эшаш дола фу, дІаювргйола хьажкІаш фуальяьха кийчъе еза. Из долла гІулакх тІехьа а ца доахаш, хІанззе а де деза, хІана аьлча балха ха тилла гаьна яц.

Диккха уйла тІаяхийта еза хьажкІаш дІаювргйола лаьтташ кийчдарна. Махулла сиха, агротехнико яхача тайпара кІоарга а йовкъаш ца иоахкиташ а лаьтта аьхача, ханнахьа макхаш а даьха тІоадал чусоайича дІадийна ялат дикагІа хІувкъарда. Сихде деза кхо а кхы таиша удобренеш а ехка лаьтта тоадела.

Цхьацца йолча колхозийн совхозийн кулгалхой квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІаш дІаера гІулакха юхагІерташ ба. Тоъаргьяцар-те цу хьисапе алхха ялата юв хьажкІаш дІайийча, йоах царех цхьабараша. Из цІаккха а дага доха мегардолаш а дац. Семилеткан хьалхарча бІаьстен дІадув деррига ялат агротехнико дакагІа лоархІача прогрессивни методаца дІаде деза. Цу тайпара хьажкІаши гидуаргаши дІае йиш иолаш долча деррига лаьтта е еза уж культураш квадратно-гнездовой хьисапе. Цу гІулакха наха хьоккхам а луш хьалха латта декхарийла я хьажкІаш лелаю механизированни звенош. БІаьстен кхашкара балхаш ханнахьа чакхдахара чІоагІа лоархІам болаш гІулакх да бокъонца уйла а еш балха план оттаяри, хІара культура агротехнико маяххара дІаерна а цунна доагІа гІулакх дарна а де деза гІулакхаш белгаддахари.

Механизатораши дуккха кхыбола болхлойн юрташта гаьнна кхашка балхаш деш боахк. Цу тайпара балха боахкача наха чуІе моттиг, ханнахьа дІайха даа хІама, балхара мукъа волча хана культурно салаІа а іоха а моттиг, деша гаоташ, журналаш, книжкаш, ловзо шашкаш, шахматаш, иштта кхы гІулакхаш а эш. Колхозний правленешкара, совхозий дирекцешкара уж гІулакхаш дІадеха бокъо я балха боахкача болхлой, хІаьта колхозийн совхозийн хьалхле лелаеш ду доллача хІаманца болхлой іалашбе декхарийла а ба. Партийнаи организацеш даим цу гІулакхага бІаргкхоабаш хила еза, юртара библиотекаши клубаши цу балха юкъе оза а еза.

Семилеткан хьалхарча бІаьстен балхаш ханнахьа толамца чакхдахар, укх шерара ялат дика хьувкъадар — из да юртбоахама къахьегамхой керттера декхар. Партийнии советскии органаша, юртбоахама профсоюзни оранизацоша царна балха кхоачам а культурни салаІарна эша гІулакхаш а іалашде деза.

Декхараш тІехкхоачаш а дулургда де а деза!

Деза новкъостий!

Тхо, дешархой производственни бригадай шоллагІча республикански слете дакъалацархой, вІашагІкхийттад 1958 шера баьча балха итогаш ювца а дІахо йодача ханна йола планаш белгалъе а.

1959 шера оаха тІахьех беррига школьникаш дешари пайдане къахьегамаи цхьана тар а деш, ер декхараш кхоачащдарг:

1. Колхозашка, совхозашка, промышленни предприятешка балхаш дерзолаш хІара школе ученически бригадаш вІашагІйохка.

2. Лоамашта юхе ялача районашкеи хиш декхача лаьтташкеи гектара тІара 50—60 центнерал кІезигаІа йоацаш хьажкІаш хьувкъае, хІаьта моша хьажкІаш а тІехьа доакъар—800 центнер даккха. Республикан вокх районашка гектара тІара фуальяьха 30—35 центнери моша хьажкІаш а тІехьа доакъар 400—600 центнери даккха.

ЧІоагІа теркам тІабахийтанза баргбаш баьца даараш кхедараи комсий бешамаш дІайогІараи, гектара тІара 100 центнерга кхаччалца коартолаши, дешархой бригадаша леладе хьалийца лаьттан хІара гектара тІара 300—400 центнер кабуци, 200—250 центнерал кІезигаІа йоацаш помидораши йоахаргйола гІулакх де деза, гектара тІара 80—100 центнер яргйолаш комсаш хьузкъае еза.

3. Бригадашка къонача животноводий звеньяш вІашагІйохка. 1959 шу чакхдоаллаш 20 эзарнел кІезигаІа йоацаш кроликаш, 5000 Іасилг, 50 эзар боабашк, ужжал котама кІоригаш хьалхее.

4. Республикан колхозийн совхозийн кхашка комсомольско-кагирхой лагераша беча балхаца городерча беррига школьникашка дакъа лацийта.

5. Юрташкарча хІара школе тІишлош ю зденош вІашагІйохка, хІаьта городашкарча школашка - детдомашта, детсадашта, школаш чуйолча цІеношта, школаца йоацача берий учрежденешта ремонт ергйола строительно-монтажни бригадаш вІашагІйохка.

6. Наурски районерча Калиновски юкъерча школан а Гудермесски районерча школай а дешархоша дІадоладаь тІулакх кара а ийца, республикерча машиннаькъашта а автомобилий наькъашта а улувгІолла гаьнаш дІайогІа а, хьалкхое а, лорае а. ДІа а егІа 50 эзар га хьалкхее.

Оаха тІахьех шо, деза доттагІай, бригадашка сакъердаме, культурни салоІам вІашагІболлара, газеташи журналаши дешара, художественни самодеятельность дегІайоалаяра, дай мехка гІолла походаш яра, болхлойн колхозникаши болча аха агитбригадаш вІашагІйохкара.

Дешача а къахьегача а доккхий толамаш доахарга вай. Коммунистически къахьегама бригадашта эшшаш йола дика кадраш кийчъергьа вай!

Дешархой производственни бригадай шоллагІча республикански слете массава раьза а волаш тІаийца, республикерча беррига школьникашка даьча кхайкарал тІара.

1-ча Мая сийна

Укх шерара 1-ча квартала план ханал хьалха кхоачашъяьй Грознерча химически завода коллективо.

Шоаш даьхача балха толамех кхоачам хеташ бац химикаш. Деррига чу дунен тІарча къахьегамхой дезача денна — 1-ча Мая сийна берда социалистически декхараш тІаийцад цар завода цехашка яьча собранешка. Апрель бетта валови продукци арахедара план 109 процент кхоачашъ, къахьегама овсарле планах йолчул 0,8 процент лакхъе, бедал, материалаш кхоярца укх бетта арахоцача фенола ший мах 12 проценти спирта ший мах 16 проценти лохбе лаьрхІад завода болхлоша.

Шеко яц коммунистически къахьегама цІи яккхарна къовсам лоаттабеча завода коллективо уж декхараш сийленца кхоачаш а даь дезача денна — 1-ча Майна накъагІорхилларах.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Іайха дош деннадале — кхоачашде из!

1959 шера март бетта совнархоза чуйоагІача мехкдаьтта доаккхачеи бурув деттачеи предприятей болх

Предприятей цІераш	план кхоачашъяра проценташ
МЕХКДАЬТТА ДАККХАР	
Правобережни мехкдаьттан управлени (начальник нов. Мурашко)	109,9
«Октябрьнефть» (начальник нов. Жолобов)	108,8
Гудермесски мекхдаьттан управлени (начальник нов. Грачев)	104,2
«Горснефть» (начальник нов. Литвинов)	102,9
«Малгобекнефть» (начальник нов. Пілиев)	101,7
«Старогрозненфть» (начальник нов. Ивинский)	100,9
«Сунжанефть» (начальник нов. Терентьев)	95,2
БУРУВ ТОХАР	
«Октябрьнефта» бурув детта цех (цеха нач. нов. Габаев)	201,8
Карабулакера бурув детта контора (директор нов. Кох)	159,5
«Старогрозненфта» бурув детта контора (директор нов. Назаров)	149,5
«Малгобекнефта бурув детта контора (директор нов. Левин)	126,9
Гудермесера бурув детта цех (начальник нов. Гераськин)	75,6
«Грознефтеразведкан» трест (управляющи нов. Гайдарь)	64,9
Ачалкхера бурув детта контора (директор нов. Сафонов)	24,2
Мехкдаьтта доахачеи газовойн промышленноста еррига чуе управлене гІолла	
мехкдаьтта даккхар	100,1
газ яккхар	120,0
бурув тохар	108,3

* * *

Семилеткан хьалхарча шера гІанйца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдар духьа шера яхь яьржай республикерча мехкдаьтта доахачеи газовойн промышленноста предприятешка. «Сунжанефть» яхачунгара дІамелъийккхача мехкдаьттан управленеша толаме кхоачашъяьй март беттарел хьалхарча кварталеи планаш. Хьалхарча моттиге латт Правобережненски нефтяникий коллектив. Дикка тоабаьб шоай болх «Октябрьнефта» болхлошен специалисташеи, январь бетта юкъах дисар кхоачаш а даь, шоллагІа моттиг яьккхай цар.

Массехк скважина буровикаша бурув теха а яьккха эксплуатаце дІа ца ялар бахьан долаш, паччахьалкхен декхар тІадисар «Сунжанефта» промысловикашта. ТІехьхьарІа хана дика болх бе болабеннаб газовикаш. Бетта йола план кхоачашъяьчул тІехьагІа 2.860 эзар кубометр газ яьккхар цар март бетта.

Доккхий хувцамаш хиннад бурув деттача а. Байнача бетта бурув тохара план тІеккхоачашъяьй. Дика къахьийгад «Октябрьнефта», Карабулакски, Старогрозненски, МагІалбикерча бурув деттача конторай буровикаша. Цхьабакъда, бурув детта кхо организаци: Гудермесскии, «Грознефтеразведкан» трестеи, Ачалкхереи конторашь чІоагІа тІехьайнсай. Цу предприятей кулгалхой чІоагІа тохабала беза керда буровойш хьалъярна а вІашагІйохкарна а, скважинаш чура лертІа доаца гІулакхаш сихха дІадахарна а, деррига балхий план кхоачашъярна а.

ТІаийца декхараш кхоачашдарна хІанз еррига торонаш йолаш я. ХьатІадоагІача дезача цхьоалагІча майна апрель беттан биъ беттан йола планаш тІеккхоачаш а яь, накъаяха еза хІара предприятен коллектив.

Грозненски горпромкомбинате

Семилеткан хьалхарча шера план 15-ча декабре кхоачашде шерра социалистически яхь а йоаржаяь дика балха толамаш доах Грозненски горпромкомбината болхлоша. Хьалхарча квартала план 113 процент кхоачашъяьй цар. Планал совгІа 724 эзар сома продукци еннай.

Квартала план тІеккхоачашъяьй массайолча дохка барзкъаш тегача цехаша. Царна юкъе дикагІа хьокхамаш долаш я квартала план 157 процент кхоачашъяь нов. Исаев кулгалду балха дувхаду барзкъаш тега № 2 йола цех. Дика къахьеі нов. Битиевс кулгалдеча берий барзкъаш тегача № 3 йолча цеха болхлоша а. Цар 125 процент кхоачашъяьй план.

Хьалха санна массарел лаккхагІа хьокхамаш да коммунистически къахьегама бригада яха цІи яккхарна тІехьа къовсам лоаттабеча бригадай. Массаза а 170—180 процентал кІезигаІа йоацаш балха заданеш кхоачашъю нн. Гасанбековаси Карпенкоси кулгадеча бригадаша. 160 процентал лохехьа план кхоачашъяьяц комсомольски организацен секретарь нов. Говрилова керте латтача комсомольско-кагирхой бригадо.

Квартальни план тІеккхоачашъяьй горпромкомбината ательеша а мастерскеша а.

Барзкъаш тегача Мальсаговас, Кузмичевас, Садыковас, Антоньяна, Окроперидзес, Башировас, Хаматхановас, Магомадовас иштта кхыбараша а денна 200 процент а кхы тІех а кхоачашъю балха нормаш.

Хіанз майна хьалхарча социалистически яхьс а яьнна керда толамаш доахаш я горпромкомбината коллектив.

В. ШАХГИРЕЕВ,
Грозненски горпромкомбината планови группан начальник.

БІаьстанара Москва. Хи йистацарча Фрунзенски улицагІарча чуІеча цІеной сурт.
Н. Грановске сурт. **ТАСС фотохроника**

Планал совгІа 267 эзар сома продукци

Грознерча № 2 йолча барзкъаш тегача фабрикан коллективо ханал хьалха 28-ча марта кхоачашъяьй хьалхарча кварталах йола кийча продукци арахедара план, хІаьта планал совгІа 267 эзар сома продукци а еннай.

Уж балха толамаш даха болхлой вІаштІехьадаьлар шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхетадеш уж хиларах, ворхІ шерара план ханал хьалха кхоачашъярна хьинаре а бакъахьарча оагІорахьара а цар къахьегарца.

113 процент кхоачашйир план нов. Гришкова керте латтача плащаш еча 4-ча бригадерча болхлоша. Иштта дика къахьийгар нов. Григорьева керте латтача 5-чеи нов. Ясинская керте латтача 6-чеи бригадашкарча болхлоша.

Укх тІехьарча хана 4 тайпара зипеи 3 тайпара даьреи кердача моделех хІамаш тега йолаяьй фабрике.

Белгалбаха безаш ба хьинаре къахьегаш бола 5-ча бригадера болхлой Г. Маркарьянц, К. Рыбчак, Е. Ревина, 6-ча бригадера Антипова, Подковырова, Сугаипова, иштта кхыбараш. Хіара сменах йола нормаш 2-зза а кхы тІех а кхоачашъю цар.

Т. ФЕДОРОВ.

Республикан кхашка

Хьалхара ди

«Назрановски» совхоза СурхотІарча отделенен кхашка дІаьхача Іан лаьтта сатем бохабаьб трактораша. Укхаза болх беш я нов. Эсмурзиевс кулгалду тракторни бригада. Партен XXI-ча съезда решенеша дегаш айдьача механизатораша дош деннад кхашкара бІаьстен балхаш йиллача ханал хьалха йистедаха, аьнна.

Дика кийчъяьй техника, хІара трактористо социалистически декхараш тІаийцад.

— Тха бригадан механизатораша цхьа барт болаш дош деннад, — йоах бригадира Эсмурзиевс, — шоаш тІаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашде а доагами машинашта хьекха даьттен кходе а.

Цар дош дохардоащилга хьахьокх готай хьалхарча дено. Бригадо 120 процент норма кхоачашъеш лаьтта аьхад.

Механизатораш Іалашбарна дика кийчо яьй отделенен кулгалхоша. Ханнахьа тоаяьча полевой стане хоза красни уголок я. СалоІача хана керда газет, журнал деша а, шахматех, шашкех, доминох ловза а йиш я цига механизаторий.

Г. АУШЕВ.

Балхаш сихденнад

Ачхой - Мартановски районера «Ермоловски» совхоз кеин люцерзеи дІайийна яьннай. ДІадийнад цхьадола баьца даараш а. Цхьаь дийнахь ах дийнахь 561 гектара тІа макха бъькха а яьнна беррига низ бІаьсти дІадувча ялата лаьтта аха тІаберзабаьб совхозо. Аха дезача 741 гектар лаьттах 590 гектар аьха баьннаб механизатораш.

Хіанз хьажкІаш дІае кийчлуш я совхоз. ДІаде фу а квадратно - гнездовой хьисапе из дІадургдола сеялкаш а кийчъяьй. Сихбенна кхашка кхо дуллаш бз болхлой. ЧІоагІа хьинар долаш къахьег Лысенкон Величкэн механизированни звенос. Шоаш хьажкІаш лелаергйолча кхай тІа кхо дуллаш хІара денна 150 процент задани кхоачашъю цар.

А. ЧЕРВОДАРОВ,
«Ермоловски» совхоза керттера агроном.

Сухал бе беза

Республикан кхыча районашка санна тІабийрзза кхашкара балхаш деш ба Ачхой-Мартановски районера къахьегамхой. Ший ханнахьа а агротехнико яккха тайпара а 200 гектара тІа кен дІабийна а 600 гектара тІа макха баькхха а яьннай район. Кхашка дІадихьад 7200 тонн кхо. Бакъда, планах дилла дезар-м 10.000 тонн дар. Хіанз сихбенна кхашка кхо дуллаш ба болхлой. 600 гектар гидуаргаш дІае еза районо укх бІаьсти. Фу а техника а кийча я, бакъда из болх хІанз а дІаболабаьбац.

БІаьсти дІадувча ялата лаьтта ахара дикагІа хьокхамаш долаш я «Лермонтовски» совхоз. Укхаза планах аха дезача 1675 гектарах 3-ча апреле кхачалехьа 1300 гектар аьха даьннад. Дика къахьег 1-ча отделенерча Умаров Махьмада кулгалдеча тракторни бригадерча механизатораша.

Бакъда, гІулакх вогІа латт «Самашкински» совхозе. Цига планах аха дезача 1943 гектар лаьттах аьхар 930 гектар мара дац. Совхоза кулгалхой декхарийла ба шоаш тувлаялийта готай ха юхаекхарна беррига низ оарцагІбаккха а лоацача хана лаьтта аьха даккха а.

В. ГАЙВОРОНСКИЙ,
Ачхой-Мартановски райсельхозинспекцен начальник.

Шура, даьтта дукхагІа хилийтарна

Первомайски районерча Ленина цІерахча колхозе укх семилеткан хьалхарча шера къаьстта ший тайпара хьинаре къахьег.

Кварталь ни планах 80 центнер яла езача 175 центнер шура дІаеннай колхозо паччахьалкхенна. 20 центнер дулх дала дезача, 59 центнер дІаденнад. Дика ка яьннай!

Колхоза МТФ-е доярка Чаниева Лида балха ена дукха ха яц. Укхаза болх беча доярката юкъе къонагІа болчарех я из. Дале а, колхозе сийдолаш я. Март бетта планах 767 литр йоагІача цо 1034 литр шура яьккхай ше Іунал деча доахангара. Доахан цІена леладу, хан-ханнахьа рационаца доагІача тайпара доакъар дул, шим кулг хьекхаш къаьд бу. Цудухьа цун балха овсарле лакха я.

Доярка болх дега чІоагІа безаш, ше даьш дола Іунал лаьрхІа даьш я социалистически декхар кхоачашдарна беррига низи, хьинари, уйлеи тІаяхийта къахьегаш йола Базгиева Хьава, март бетта план тІеккхоачашъяьй цо.

Къаьстта ала деза, Іаьсашта Іунал деча къахьегамхоеи. Оздоева шинна Сахирата Іуналду Іаьсий цІенача моттигашка латт, дерста, могаш да.

О. БУЗУРТАНОВ.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а 1959 ШЕРА І КВАРТАЛЕ ПАЧЧАХЬАЛКХЕННА ДУЛХИ, ШУРЕИ, ФУАШИ ДІАДАЛІАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ 1959 ШЕРА 1-ча АПРЕЛАГА КХОАЧАШДАРАХ ЙОЛА

СВОДКА

(проценташ)

	Дулх		Шура		Фуаш	
	Боьхьна масса-ца доькъашка гІулла	Цу юкъе колхозашкеи совхозашки йолла	Боьхьна масса-ца доькъашка йолла	Цу юкъе колхозашкеи совхозашкеи йолла	Боьхьна масса-ца доькъашка йолла	Цу юкъе колхозашкеи совхозашкеи йолла
Веденски	300	180	234	120	125	—
Саясановски	257	240	136	64	250	170
Курчалсевски	248	185	207	213	117	121
Назрановски	240	69	139	148	92	82
Ножай-Юртовски	223	100	466	217	330	200
Первомайски	197	280	210	245	70	80
Советски	160	210	118	128	60	—
Надтеречни	141	78	99	100	95	51
Шелковски	137	107	140	145	73	50
Гудермесски	114	100	115	112	64	56
г. МагІалбик	109	86	111	115	48	41
Грозненски	109	96	100	100	79	78
г. Грозный	109	104	99	99	—	—
Каргалински	108	103	149	155	73	53
Сунженски	108	106	106	107	53	54
Наурски	100	83	113	112	57	43
Ачхой-Мартановски	97	66	100	103	70	36
Шалински	64	45	90	91	38	26
Урус-Мартановски	42	36	94	95	92	91

Еррига республике гІолла 1959 шера 1-ча апрелага паччахьалкхен плана тІа а тІаийца декхараш тІа а лийрхІачул дуккха а дукхагІа дулхи шуреи дехкад паччахьалкхенга. 1958 шера хьалхарча кварталаца нийсдича паччахьалкхенга дулх 345 тонн е 24 процент, шура 1820 тонн е 25 процент дукхагІа ехкай.

Паччахьалкхенга дулхи шуреи дохкара социалистически декхараш Урус-Мартановскии Шалинскии районашкара дІаийккхача республикан еррига районаша кхоачашдаьд.

1959 шера хьалхарча квартала итогаша хьахьокх фуаш гулдара а паччахьалкхенга дохкара а республикан дуккха колхозаши совхозаши тІехьайнса хилар, хІаьта Шалинскии Урус-Мартановскии районаша паччахьалкхенга дулхи, шуреи, фуаши дохка аьнна шоаш тІаийца декхараш кхоачашдаьдац.

ВЛКСМ мугIараш дегIадоаладарна дукхагIа теркам бе

«Комсомоле дIаэцар дех аз». Иштта дег тIара яздаьча дешашца йолалу первични организацешка тела итташ а бIаьш а йола заявленеш. Уж язъю производственни предприятей кагирхоша, студенташа, школайн технически училищейн дешархоша, гIулакхерча наха. Барт тайна болча комсомола дезала юкъе баха шоай безам болга хьахойташ цар дош лу кхы а дикагIа къахьега, кIаьд ца луш шоай кхетам лакхбе, шоай дерига низаш, къона хьинар коммунизм хьалъяра дIадала.

Хьалха латтача хIара кагирхочо шийна чIоагIа сий долаш лерхI пхиъ орден лелаеча Ленинески комсомола — Коммунистически партен тешшамерча гIончан байракха кIал оттилга.

Комсомола мугIараш дегIадара дешаш дувца йиш яц комсомольски организацей берригача балхаца ца дувзаш.

Кагирхоша комсомола лоархIам бу цун гIулакхашка, шоаш болх бечара, дешачара комсомольски организацей гIулакхашка хьежжа. ХIаьта комсомольски организаци кагирхошта юкъе сий долаш, цар хьашташ довзаш хуле, кагирхой шоаш гIерт комсомоле баха. Локомотивни депон, «Кавалектромонтажа» Грозненски СМУ, вагонни депон, иштта кхыча организацешка дика лелабу кагирхошта юкъера политически болх, цу организацей комитеташта кагирхой хьашташ довз, комсомольцаш кастаста дикача гIулакхий инициатораш хул, шоашта тIехьа кагирхой боах.

Цудухьа тамаш яц цу организацей мугIараш дикагIа бола кагирхой комсомоле а ухаш шерлуш латтар. ХIаьта болх сакъердеме боацаш, кагирхой хьашташ кхоачаш ца деш, комсомольцашта юкъе хардахьа лелараш болча организацешка кIезига хI кагирхой комсомоле. Уж тайна организацеш я водоканалтрест, промкомбинат, электросеть, химзавод.

ВЛКСМ мугIараш дегIадахкара гIулакх нийса чакхдаккхара комсомольски организацеша шоай болх сакъердаьмзи кагирхой хьашташ кхоачашдеш лелабе беза, цу гIулакха лаьрхIа кагирхой сайроначш, доттагIелен сайроначш, дешархой конференцеш вIашагIтехка еза, вIашагIдехка деза кагирхой къаьнагIа болча коммунисташца, революцен ветеранашца, коммунистически къахьегама бригадан членашца вIашагIкхетилга.

Комсомоле дIаэца ди кагирхочоа цIаккха а дицлургдоэца ди да. Ший новкъосташа цу дийнахьа шийх дийца дикадар а во дар а дицлац комсомоле водачоа. Цудухьа технически гIулакх а ца лоархIаш чIоагIа лоархIам беш леладе деза кагирхой комсомоле хьайийбара гIулакх, комсомоле баха хьачуенна заявленеш ший ханнахьа къоастае еза.

Моттигаш нийслу цхьа тройка я аьрна бахьан а оттадийя школьникаш комсомоле хьа ца эцаш. Цхьайолча хана комсомоле хьа ца эцаш бутт къона болхлой балха боарам 100 процент мара кхоачашбац аьле, хIаьта из оттадеш цу болхлочо балха боарам 100 процент мара кхоачаш ца белга фу бахьан долаш дI къоастадац. Из тайна гIулакхаш харцахьа да. Нийса дац цхьайолча организацешка комсомоле хьаэцачунга бIарчча политически экзамен хеттилга а. Комсомол кагирхой кхетамца хьалкхебу организаци я. Шоай политически кхетам лакхбе, марксистски-ленински теори Iомае ух кагирхой комсомоле.

Цхьаболча активисташта а комитетий секретарашта а хет, нагахьа санна зIамига саг е йоI комсомоле дIаэца со аьнна заявлени а яхьаш шоаш хьа ца боатIе цар комсомоле бахка безам бац, аьнна. Из а харц уйла я. Кагирхой комсомола юкъе озаш хIара денна кхетама болх телабе беза хIара комсомоле хьаэцача кагирхочунца.

Боккха лоархIам болаш я комсомольски собрани. Цудухьа комсомоле хьаэцара дош къоастаду собранеш комсомоле боаца кагирхой а юкъе а болаш йича бакъахьа я. Цу собранешка комсомоле воэцачун а бокъо я комсомоле водачоа характеристика яла, хIаьта комсомоле боацачарна дика хIехам а лу цу собранеша.

Моттигаш нийслу комсомоле хьа ма ийцаннехь а саг ницлуш. Комсомоле керда хьайийцачарца къаьстта теркам тIабохийташ болх бе беза, царна массаза а хIехам тела беза, цар дага дар, цар безам бар фу да ха деза комсомольски организацешта.

ВЛКСМ мугIараш шерлар, кагирхой коммунистически уйланца хьалкхебар, уж вай мехка коммунистически общество хьаъьеча шоаш ца кхобеш къахьоаш хилар Iолашделга комсомольски организацей керттера декхар да.

В. ИВАНОВ,
ВЛКСМ Орджоникидзевски райкома секретарь.

Нхашкарча къахьехамхошта

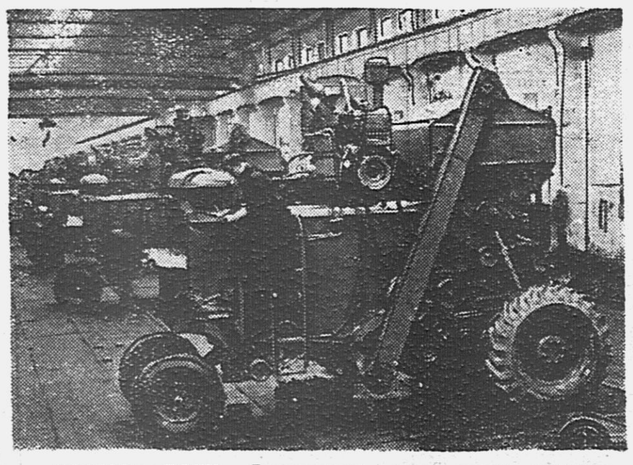

РОСТОВ-на-ДОНУ. «Ростсельмаш» яхача заводо арахецаш йола машинаш кхашкарча къахьегамхоша дика лоархIаш я. Уж дика машинаш юрта боахама мамогга дуккагIа арахеца гIерташ, сихбенна уж вIашагIйохкаш ба укх деношка комбайнаш хьаеш бола болхлой. ХIара деннеи буси 130-нел кIезигагIа доацаш кхашкара «кема» арадоал керттерча конвейерера.

СУРТА ТIА: керттерча конвейере вIашагIйохкаш латта «СК-3» яха шоаш лела комбайнаш.

В. Турбина сурт. **ТАСС фотохроника**

Иштта къахьег гIишлошъераша

Боккха лоархIам болаш а сийлахь а декхараш да «Малгобекнефта» НПУ строительно - монтажни цеха къахьегамхошта хьалхашка латтараш. Мехкдаьттан болхлошта а кхыболча гIулакхошта а дика хьадаь, сийрда, дIайха цIенош хилийта деза цар.

Вай партен XXI-ча съезда решеноша деташ гIоздаьха, шоай низ а хьаькъал а дIа ма кхоачча къахьегаш ба строительно-монтажни цеха дикагIа йолча камонщикий, бетонщикий, плотникий бригадашкара болхлой. Цехе эггара хьалхагIа коммунистически къахьегама бригада яха сийдола цIи яккха декхараш тIа а эйца, доккхий толамаш доах цар.

Оозретлов Нурдина кулгалдеш йолча бетонщикий бригадо дIабахача февраль беттара план 166 процент кхоачашъяьй, хIаьта март беттара плен а хIанзалехьа бIаьннел совгIа процент кхоачашъяьй бригадо. Бригаде массанел дикагIа болх бесп а доккхий балха толамаш доахаш а ба бетонщикеш Медов Османи Ношхоева Гулоани, арматурщица Есина Раисеи, иштта кхыбараши. Цар денна 160—185 процент норматш кхоачашъю. Медов Осман 1957 шера денз из болх бан хьаваагIа. Болх массаза а дика барах нхозза совгIат а деннад цунна цеха сийлон доска тIа а ваьккхав из. Османал тIехьа ца юсаш болх бу арматурщицас Есина Раисас а. Март беттa моттигашкарча Советашка хиннача хоржамашка гIишлошъераша болх дика беш санна къахьегамхой гIулакха а шоаш кхо ца беш уж хургхиларах дог тийша, МагIалбика горсовете депутаталла хержаб Османи Раисеи.

Бетонащара балхаш дика ховш а, де дезача тайпара нийса а дика а уж дайташ а, шийгара говзал бетонщикашта дIалуш а, бетонни цехе тайп-тайпара рационализаци ярца халеи дезеи балхаш аттача доахаш а ва бетонни мастер вола Тарасов Роман Петрович. Бетонах даь гIишлой доакъош формашкара хьалдоахилгеи уж цехера арадоахилгеи цо еннача предложенех хIанз электролебжаца ду. Цу рацпредложенех лаьца Роман Петровичеи Османеи йоах:

— Из бахьан долаш хьалха кхаь дийнахь беш хиннача балха хIанз цхьа ди кхоачаш а доадац бетонщикаша. ХIаьта цу балхага дIабода мах 15 тума хиннабале, хIанз пхе тумал кIезигагIа ба. ВорхI шера план кхоачашъеш дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьегаргдолаш ба тха бетонщикаш.

Шоай къахьегамца ерригача цехе болгалъъьнна, массане сийдеш я комсомольско - кагирхой Мелишак Николайс хьалхле лелаеш йола камонщикий бригада. Цу бригадо февраль беттара план 186 процент кхоачашъяца цехо хьалхара моттиг яьккхай. Балха залаеш тIехкхоачашъеш хьабоагIа уж хIанз а. Март бетта хIанзалехьа а каменщикий балхаш йисте а даьха пишша квартира йолаш дола пхи цIа дIа а денна кастта кхы кхо цIа дIадала кийчдеш ба уж. Каменщикий бригадерча комсомольцаша Дубровская Валентинас, Голова Зояс, Сукунова Екатеринас денна балха нормаш 170—180 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъю. Дика болх беш я февраль беттара план 170 процент кхоачашъяь Иванов Андрей Герасимович керте вола каменщикий бригада а. Бригаде дикагIа болх беча плотникаша Махмудов Iусмана, Дьяков Ивана, Горбачев Николайс, Тарасов Сергейс иштта кхыбараша балха нормаш денна 150—200 процентал кIезигагIа кхоачашъяьщ. ХIанз Серго цIерахча участке 24 квартира йолча цIенош-та плотникий балхаш йистедоахаш я бригада.

Дiахо йодача хана кхы а дикагIа толамаш шоаш драхаргхиларах а коммунистически къахьегама бригада яха цIи шоай бригадаша йоаккхаргхиларах а дог тийша ба каменщикаш, бетонщикаш, плотникаш.

А. ХАРСИЕВ,
(тха собкорр).

Шоайла яхь лаьцача совхозашка

ВIаши юхье дада Горячеисточненски Старо-Юртовски совхозий лаьтташ. Шоайла социалистически яхь лелаю цу шинна а совхозашкарча механизатораша.

Ханнахьа ара а баьнна кени люцернеи дIайийна а ерригача зяба макха баькка а баьннаб Горячеисточненски совхозера болхлой. Гурахьа дIадийнача ялаташта макха боаккхаш ба уж хIанз.

Дерригача бIаьстан балхашта дика къахьегарца белгалбаьннаб совхоза дикагIа бола механизатораш А. Юсупов, З. Джамалдаев, А. Сухоруков, иштта кхыбараш.

Иштта дика къахьег Старо-Юртовски совхозерча механизатораша а. Бус а дийнахь а ца соцаш лел тракторaш. ХIара сменах йола нормаш 130—150 процент кхоачашъю Даклаев Султана, Козлов Николайс, иштта кхыбараша.

Кхоачамбоацараш а дукха да совхозерча балхашта юкъе. Шин сменах болх берг болаш вIашIехьа яьхяц цхьайола тракторaш. Iуйрийна мара телац трактористашта нарядаш. Уззамо дола кхоачамбоацараш балха юкъе хилар бахьан долаш тIехьа болабелар совхозе зяба макха баккха.

Районе эггара хьалха гидуаргаш дIае болабеннаб Старо-Юртовски совхозера механизатораш. Шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачаще лаьрхIа ба совхоза болхлой.

С. КОСТИН.

Наьсар-Кертерча № 6 йолча тракторни бригадан болх

27-ча марта болх бе йолаелар № 6 йола Наьсар-Кертера тракторни бригада. Цу дийнахь цо аьхар 15 гектар, 28-ча марта аьхар 12 гектар. Цу бригаде я 9 трактори 17 трактористи. Цу тракторех 4 латт болх ца беш.

Цар болх ца бар бахьан фуд аьлча, трактористаша йоах: «Хьалха кIал хиннача трактористаша цу тракторех запчастеш шоаш кхыча 5-ча бригаде болхаш дIайихьай». Цу гIулакха йоаккхо еш бац керттера инжонер а е механик а.

Берригаш а къона, керда курсаш яьха трактористаш ба № 6 йолча бригадера бараш, уж геттара чIоагIа балха котало яккхарна низ а говзал а ца кходеш болх бе гIерташ ба, бакъдар аьлча уж коталонаш царга йоахалургйолаш дац царна хьалхашка латта сурт. Цар вахар тоадарна еш цхьаьлха йоаккхо яц. Кхыметтел кийчъяь вагон яц, юа хIама кийчъю моттиг яц, новар вац. Цу гIулакха терко еш саг вац. № 6 йолча бригаде бригадир волча нов. Кодзоевна е учетчика Мусиевна а цар лелабу болх кхоачашбе луш транспорт яц. Белгалдаккха деза отделенен управляющи нов. Шадыжев геттара кIезига уйлаш еш килар № 6 йолча бригадан болх тоабарна. Натахь санна кастта хана уж кхоачамбоацараш дIа ца доахе № 6 йолча бригаде болх бохара гаргга ба.

М. ЕВЛОЕВ.

Дош кхоачашдаьд

Доахангара йоаккха шура тIаьхетийтарна шоай дола хьинар тIадахийта къахьег «Iнгушски» совхозерча шурий-товарни формашкарча доярка ша.

Хьалхарча кварталах шура дIаялара план ханал хьалха кхоачашъе дош деннадар цар. Шоай дош кхоачашдаьд доярка ша 21-ча марта.

Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдарна социалистически яхье яьнна совхоза доярка шта юкъе хьалхле лелаю 1-ча отделенен доярка ша.

В. ЦИЦКИЕВ.

Укх деношка кхай тIарча стане

«ДоттагIал» яхача совхоза кхоалагIча отделенен кхай тIарча стана тIа лелаш цIе байракх я. Дика кийчдаьча механизаторий цIенна тIаводача доаллача хьокхама доска тIа хIара денна даьча балха хьоккхамаш хул.

Трактористий цIеча уголоке бIаргаго йиш я дика кийчдаь плакаташ, лозунаш. Укхаза хьалтеха доал «Молния». Цу тIа хоам бу тракториста Насуханов Бачас боарамах 3,5 гектар аха дезача сменах 6 гектар лаьтта а аьхад 56 килограмм доагам а кходаьд яхаш. Цу дийнахь тракториста Дакшаев Султана сеяльщикаца нов. Елиевца бIаьстан ялат дIадувш боарамал тIех пхиъ гектар ялат дIа а дийнад 38 килограмм дозгам а кходаьд, аьнна хоам а ба цу тIа. «Молнес» механизатораш тIахьех нн. Насухановгара, Дакшаевгара, Елиевгара хьокхам эца.

Дукха ха йоацаш арахийца къахьегама листок а я укхаза гуш. «Бригадан дикагIа бола нах» яхача заметка тIа дувц механизатораша Русанов Павела, Динжигов Салмана, Орцуев Хезре, Дакшаев Султана кхашкара балхаш доладеннача хьалхарча деношка денз хьинаре къахьегилга. Шоай сменни нормаш 140—160 процент кхоачашъю цар.

«Къахьегама листока» цу номера тIа я «Кхы вогIа мишта хурда?» яха заметка. Цига йоах: «БIаьстн, беррига полеводаш кхашка арабаьннаб, Курикина Мира мара яц ара ца йоалаш. Геттара во гIулакх да Мирз тIехьарча мугIарашца хилар, цул а вогIа да къонача йоIах прогульщица хилар».

Къахьегама листок нах кхетамца хьалкхебара лоархIам болаш йолга гуш да.

Цу бригадан механизатораштеи полеводаштеи юкъе ший хан-ханнахьа беседаш ю. Бригадира помощник нов. Мандражиев чIоагIа теркам беш хьеж техника малагIча хьал тIа я. Цкъа цунна гучадаьлар механизатора Моргуновс ший «Беларусь» цIен ца яьлга. Нов. Мандражиевс механизатораш хьагулбир.

— Нов. Моргунов, — аьлар бригадира помощника, эхь хетаци хьона хьай бIеха трактор Насухановгеи Саиевеи цIенача машинашта юхье дIаоттае. Умаев Эмигара хьокхам эца шоашта. Тайп-тайпарча машинаш тIа подменни трактористал болх беш ше воллаше а уж дика цIен а йийя мара трактористашка дIалац цо.

Цу къамаьло ший гIулакх дир. Нов. Моргунов дикагIа хьежа ваьлар ший машинага, кхыбола механизатораш а дикагIа хьежа баьлар тракторашка.

ХIара денна беча кхетама балхо «ДоттагIал» яхача совхоза кхоалагIча отделенен бIаьстан кхашкара балхаш толамца чакхдахара дика гIо ду.

А. КИСЛОВА.

ДукхагIа дулх даккхарна

Партен XXI-ча съезда решенелла деташ гIоздаьха къахьегаш ба Наьсарен районера «Октябра 40 шу» яхача совхозерча хьакхий-товарни фермера болхлой. Дерригаш а цхьа шуи ах шуи мара дац из ферма вIашагIьелла, цу лоацача хана 1030 хьакха вIашагIкхийттай цига. Дика а цIана а я уж чуйоахкаш йолл помещенеш.

Хьинаре къахьегаш ба П. Комиссарова, Н. Толкачева, М. Федорова. Шоай болх безаш, бовзаш ба фермера болхлой. Сийленца кхоачашдергда оаха дукхагIа дулх даккхарна тIаийца декхараш, йоах цар.

Д. АРСАЕВ,
ферман заведующи.

АСТРАХАНСКИ ОБЛАСТЬ. Наримановски районерча «6 коммунара» цIерахча юртбоахама артелерча животноводаша шерагара шу массаза доала дукхагIа доаккх дулх.

Дийна доллаш эзача 1.192 центнер дозал дола 290 бежан дехкад цар паччахьалкхенга укх шера хьалхарча квартале. Ах шера йолча планах 224 процент хул цунах.

Доахан кхоабаш къаьстта доккхий толамаш даьхад коммуниста Дусунгалиев Халима кулгалдеча животноводчески бригадо. Цу бригадо паччахьалкхенна дIаденнад тIехдаьнна дерста а юккъерча боарамах дерста а, дийна доллаш эзача цхьан бежанах 423 килограмм хулаш дола 85 бежан.

Колхозе дулх алсамдоалаш хилара бахьан да эрий тIаяьннача баьца даьгIенашка доахан доажадар. Хий малеи салаIеи мара ха юкъе ца йолийташ дийнахь а бус а доажаду доахан.

Хьайбаш леладеча бригадашка хозрасчет оттаяр бахьан долаш колхозникий материальни безам совбаьннаб. Дулх даккхара гIулакха ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа яхье баьннаб беррига животноводаш.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьа): Дусунгалиев Халими цун бригадацара гIокказаш Якубов Дусунгалин, Коюпов Мирзаяни, Камысбаев Ислями.

А. Леонтьева сурт. **ТАСС фотохроника**

ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаю

«Iнгушски» совхозе тIоххьарча хана ший хан-ханнахьа а дикагIа а чакхйоах политически дешар Iомадара занятеш.

Совхоза центральни усадьбе вIашагIъелла конкретни экономикан кружок хIанз партен XXI-ча съезда материалаш Iомаеш я.

30-ча марта хиннача заняте кулгалдеш хиннача совхоза партийни бюрон секретара нов. Цицкиев Висангире ладувгIарашта хьалхашка хаттар оттаду ССКП XXI-ча съездо тIаийца семилеткан керттера декхараш малагIаш да, аьнна.

Цу хаттара жоп луш совхоза директора заместителе нов. Гетагазовс, керттерча агронома Куриевс, керттерча инженера нов. Мамиловс, нн. Хайдаровс, Додов Сираждина, иштта кхычар хьахьекхар материал шоашта йовзилга, хIаьта а холуш дар цар телаш дола жопаш диззаь доацилга, вIаши дувза а дувзаш паргIатта царга къамаьл ца дулулга. Из иштта хилар темаш яц. Заняте венача цхьанна а сагага конспект е теман план яцар, хIаьта конспект а план а ца хилча вIаши дувзаш къамаьл де хала да, Iомаеш йола тема чехкагIа йийцлу.

30-ча марта хиннача занятеша хьахьекхар нагахьа санна кружоке ухараша бокъонца уйла тIа а йохийташ, конспекташ а утттаеш материалаш Iомайойя уж Iомае дешара кийчо йолаш а дика кхетаргболаш а уж болга.

Т. ТЕБОЕВ.

Вай республикерча къахьегамхоша ССКП XXI-ча съезда решенеш кIоаргга Iомаю

Еррига уйла тIаяхийта хьежаш бар ССКП XXI-ча съезда балхага беррига советски нах, деррига прогрессивни адамаш съезд хиннача деношка. Дог раьза долаш массане а могайир съезда решенеш, цо чIоагIъяьй халкъа боахам дегIабоалабара Iалаьмате йоккха программа — вай мехка коммунизм хьалъяра программа.

Советски наха коммунизм хьалъерий съезд аьнна цIи яьккхар партен XXI-ча съездах. Из тамаш а яц, хIана аьлча коммунистически партен хьалхленца, цун кхетамца мара кхоачашдулургдоацаш да цу съездо советски халкъа хьалхашка оттадаь декхараш.

ХIанз, ворхI шера чухь вай мехка боахам а культура а дегIайоалаяра керттера декхар хьадда довзаш долча хана, Коммунистически партес ший беррига теркам тIабахийтаб семилеткан программа толамца кхоачашъярна советски нах оарцагIа баха.

Берригача идеологически балха лостамцеи чулоацамцеи белгалдоал ворхI шерарча плана керттера декхараш. Боахама политически декхараш кхоачашце нах оарцагIа бахарна, бахача нахацара партен бувзамаш чIоагIдарна лоархIамегIа дар— политически агитаци я. Из лоархIамера болх сийленца кхоачашбеш ба вай республикера агитатораш. Коммунистически партес хьалхле а лелаеш СССП XX-ча съезда решенеш кхоачашъе лелабаьча къовсаме советски халкъо яьха йоккхий котало-наш дIайовзийт агитатораша вай республике бахача берригача нахага.

XXI-ча съезда документаша хьахьокх вай мехка социализм йизза чакхъяьннилга. Промышленни продукци арахецара Европе хьалхарчеи, берригача дунен тIа шоллагIчеи моттиг латт хIанз СССР. Промышленноста валови продукци 1913 шераца нийсйича 36-зза лакхъеннай, хIаьта машиностроенени металлообработкани продукци—240-зза лакхъеннай. ХIанз цхьан бетта вай арахеца болати, доккха мехкдаьттеи 1913-ча берригача шера арахецаш хинначул дукхагIа да. Доккхий толамаш даьхад социалистически юрта боахамо. 1958 шера 8,5 миллиард пунт совгIа ялат гуддаьд. Иштта доккхий да СССР-а Iилмгани техникани толамаш а. ХIара денна чIоагIлуш латт социалистически паччахьалкхен низ, буллаш латт коммунизмага бода никъ. Вай мохк хIанз ший дегIабара кердача исторически хана чубеннаб — коммунистически общество шерра хьалъяра хана чу.

СССР-а цу Iалаьмате доккхийча толамех нах дIакхетабеш ю шоай беседаш вай агитатораша. Коммунизм хьалъе долдденнача хана хьалхашка латтача керттерча декхарех, перспективни плана керттерча лостамех дувц цар къахьегамхошта.

— Лоацача беседаца дIаювца хала да партен XXI-ча съездо яь решенеш, — йоах нефтемаслозавода 17-ча установкан агитатора нов. Б. Басина. — Массава а раьза волаш съездо чIоагIъяьй коммунизм хьалъяра программа. ХIанзолца историна яйза яц цу тайпара йоккха программа. Хьажал, хьаэцарчеи вай промышленноста валови продукци,— дIахо дувц агитатора. — ВорхI шера чухь из лакхлургъя 80 процентага кхоачаш. Из да вешта аьлча вайцига Советски Iаьдал эттача дерригача шерашка миссел промышленни продукци арахецаргйолга. 1,7-зза лакхлургъя юрта боахама валови продукци.

Дiахо дувц агитатора доагама промышленноста хьалхашка латтача декхарех. Цу даькъе чIоагIа лоархIам болаш да гази мехкдаьттеи доаккхийга а из чакхдоаккхийга а. Семилетка йистейоалача шера мехкдаьтта доаккхийга 2-зза совгIа лакхлургда, хIаьта газ йоаккхийга 5-зза лакхлургда.

— Цунца дувзаденна вайна, нефтепереработчикашта, хьалхашка латт доккхий декхараш,—йоах агитатора. — Семилетках валови продукци арахецийга вай нефтемаслозаводе 3-зза гаргга лакхлургда, эггара хьалха предприяти шерьяра чотах а лакхлуш. Ховш ма дий, вай заводе керда парафинови цех хьаелларгйолга, технически бIаза чIоагIлургйолга, дизельни даьтта а кхыйола керда продукцеш а арахеца вай долалургдолга. Цунга хьежжа вай декхарийла да йолаш йолча оборудованех бизза пайда эца, бедалах мамогга дуккагIа нефтепродукташ яха.

Мехкарча промышленноста къахьегама овсарал ворхI шера чухь 45—50 процент лакхлургъя, хIаьта вай нефтемаслозаводе гIолла из лакхлургъя 70 процент гаргга.

Цул тIехьагIа дувц агитатора тIехкарча шерашка шоай установкан къахьегама овсарал мел лакхъеннай а дIахо из лакхъе шоай мел торонаш я а. Иштта дика ладувгIараш дIакхетаргболча тайпара дIахо дувц нов. Басина, паччахьалкхен рузкъа кхо а деш продукцех дIабода мах лохбе безилга, семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъяра инициатор а хинна нефтемаслозавода коллективо 2 процент пари, 2 процент электроэнергии, 5 процент хийн иштта кхыйола материалаш кхое дош деннилга. Къахьегама овсарал лакх а еш продукцега дIабода мах лохбага чIоагIа лоархIам болаш да арахецаш йола продукци дика хилара тIехьа къовсам лелабелга. Семилетках балха ха а балха денош а лоацдарая къахьегамхошта кхоачам хиллал чубаха ца ценош хьалдараи чIоагIа тIабахийта хургхиларах а дийцар агитатора.

Коммунизмага довларна боккха лоархIам болаш да дика тоаенна материально - технически база хилара совгIа коммунистически лакхъ кхетам болаш обществен граждаьнаш хилар а агитатораша нахага дIадувцилга. Цудухьа къаьстта йоаккхо ю Коммунистически партес наьха кхетам чу дIаяхача ханах юхедисача вона гIулакхашта духьал хадданза къовсам а лоаттабеш коммунистически кхетамца къахьегамхой, къаьстта кагирхой хьалкхебарна.

Цунца дувзаденна агитатораштa хьалхашка эттад керда декхараш — ССКП XXI-ча съезде чIоагIа лоархIам беш дийцача, марксизма-ленинизма теорех долча, социализмагара коммунизмага довларах долча дешаех къахьегамхой дика дIакхетабелга.

Цу даькъе дика хьокхам болаш ба Грозненски химически завода агитаторий болх. Завода агитколлективе хIанз 100-нел совгIа агитатор ва, царех дуккагIбараш коммунисташ комсомольцаш а болаш.

ХIанз агитаторий новкъосталца завода ерригача цехашка кIоаргга Iомаю XXI-ча съезда материалаш. 120-нел совгIа съезда материалех лаьца беседаш яьй агитатораша, хIаьта шоай беседаш завода хьалхашка латтача декхарашца бувзам болаш а, ворхI шерара план толамца кхоачашъе завода коллектив оарцагIа йоаккхаш а ю цар.

Чулоацам дика болаш сакъердамеи хул агитатора комсомольца Субботин Анатолес еш йола беседаш. ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар № 1—12 йолча цеха смено, ворхI шера чухь къахьегама овсарал лакхъяларах лаьца цо яьча беседага. ЛагувгIараш дикагIа дIакхетаргболча формах дийцар агитатора мел йоккхий торонаш я химикий къахьегама овсарал дикка лакхъе. Из да производствон технологи дIахо эргаяккха, оборудованех бизза пайда эца, болхлой говзал лакхъяккха, процессашта автоматизаци е езилга.

Завода болхлоша дика сийдеш ба агитатор коммунист Сафонов Александри Кутузов Федори. Сакъердаме а республикани, къаьстта заводи вахарах лаьца дукка масалаш долаш а ю цар шоай беседаш.

Семилетках химически промышленность дегIаяр дувцача хана Грозненски химзавода перспективех а дийцар нов. Кутузовс. 1965 шера завода валови продукци 4,3-зза лакхлургъя, хIаьта этилови спирт доаккхийга 8,5-зза а лакхлургда.

Беседаш ярга хьежжа нах дIакхетабарна политико-массови балха кхы йола формаш а лелаю завода агитколлективо. Каст-каста арахец пенгазеташ, къахьегама листокаш.

Коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цIи яьккхара яхье а яьнна къахьегаш я хIанз завода коллектив.

Хьалхашка латта сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдарна Коммунистически партес масса хана чIоагIью ший мугIарий цхьоагIо, коммунистий творчески хьинар айду, коммунизмага дахара новкъарло еш мел вар наькъ тIара дIавоаькх, Советий, профсоюзий, комсомола кхыйолча общественни организацей болх тоабу. Иштта доккхача хьинарца хьалхле а лелаеш коммунистически партес вай коммунизмага дугилга нахага дIадувца декхарийла ба вай агитатораш.

Дукха ба вай республике партес хьалха доаххача тайпара нийсача новкъа бахача нахацара политико-массови болх дIахьош бола агитатораш. ДикагIа болча агитаторех лархIа езаш я тIехьарча 6—7 шера хадданза нахаца политико-массови болх беш хьайоагIа «Малгобекнефта» кхоалагIча промысла парторганизацен агитатор Иванова Софья. Промыслерча къахьегамхоша дика лоархIам я из. Наьха безам тIагIоргболаш, ладувгIа безам боагIаргболаш, сакъердаме ю цо ший беседаш. Цудухьа дукха нах туллу нов. Ивановас беседа еча хана. Дукха беседаш яьй цо СССП XXI-ча съезда балха, цун соцамашта хетаяь, ворхI шерарча планах де лаьрхIача Iалаьмате доккхийча хувцамех лаьца, МагIалбика промышленность дIахо дегIайоалаярах дуккха масалаш а кхувлаш дийцар цо ладувгIаш хиннарашта.

— ВорхI шера — аьлар агитатора, — МагIалбика промыслаша Грозненрча заводашка дIадохьийтаргда 3 миллион тонн совгIа мехкдаьттеи, 85 миллион кубометр гази. Вай кирпичний заводо арахеца етта кирпичк шера 10 миллионага кхоачаш дуккагIа хургъя, хIаьта тхов тIа юлла кирпичк 2-зза дуккагIа арахецаш хургъя.

Город МагIалбика юрта боахам дIахо дегIабарах а нах чубаха цIенош шерра хьалдо лаьрхIа хиларах а дийцар дIахо агитатора. 1965 шера дулх доаккхийга 6-зеи фуаш гудделга 10-зеи лакхлургда. Цу хана 30 эзар квадратни метр дуккагIа хургда нах чубаха цIенош, 2 эзар индивидуальни нах чубаха цIенош хьалдергда. Городерча дешархошта 6 берда школа хьалъергья.

— Цу дерриганеша а,—йоах нов. Ивановас, — Коммунистически партес бахача наьха хадданза йоахо елга хьахьокх. ХIара къахьегамхо декхарийла ва цу йоаккхонна ший дикача къахьегамца жоп дала.

Агитатора беседа сакъердаме, ладувгIарашта кIорда ца еш хургъя таханарча вахарца, кхоана хургдолча хувцамашца дувзаденна ший къамаьл де цунна харга хьежжа. ХIаране ха безам ба семилетках мишта эргаяргья республика, город, район, цо болх беш йола предприяти. Агитаторий цу тайпарча беседашта дика кийчбала йиш хургйолаш царна дика новкъостал ду партен Ленински райкомо. Агитатораштa мел эша литература хьакъоастадаьд, каст-каста парца семинараш ю, лекцеш еш. Хьинаре дакъа лоац райкома лекторашеи, докладчикашеи съезда решенеш наха дIахьехача балха юкъе.

ВорхI шерарча плана толамаш духьал предприятешкеи, стройкашкеи, колхозашкеи, совхозашкеи доахаргда. Цудухьа къаьстта доккха декхар да агитатораштa тIадожар — ханал хьалха семилеткан хьалхарча шера план кхоачашъе къахьегамхой оарцагIа боахаш, царна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаеш лелабе беза цар политико-массови болх дIахо а.

С. С. КОТИЕВ.

Республикан хьуни дахчан хIамаш юи промышленность ворхI шера чухь

ССКП XXI-ча съездо чIоагIъяьй 1959—1965-ча шерашка вай мехка халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш. Из Iалальмате йоккха программа кхоачашъеча хьинаре дакъа лоацаш хургба вай республикера къахьегамхой.

Вай Нохч-ГIалгIайче из программа толамца кхоачашъе дуккха тайп-тайпара кхоачамаш долаш я. Къаьстта дукха я вай республике хьунаш. Къилбаседа - Хьирийченера денз Дагестане кхаччалца яьржа яла вай республикера хьунаш. Уж хьунаш караерзаелга да хIанз хьалхашка латта керттера деккар. Караерзае мара ца езаш дика тоаенна латт уж.

Вай республикерча хьун материалах кийчъеш йола музыкальни инструментий деталаши мебельи вай мехка гаьнарча районашка а дика лоархIаш я, хIаьта гIишлош хьалъеча промышленносто а боккха пайда эц цу материалах.

ХIанз дIадоладаьча ворхI шера хьуни дахчан хIамаш юи промышленность сихха дIахо degIайоалае лаьрхIа я вай республика. Нохч-ГIалгIай совнархоза хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста управленен валовой продукци ворхI шера чухь 2,5-зза лаккхлургья, хIаьта хьун материал кийчъелга 2,8-зза лаккхлургда, керх хьекха материал кийчъелга 1,84-зза лаккхлургда.

Уж декхараш толамца кхоачашдарна хIанзоехьа а корда наькъаш дахка, долаш дараш тоаде доладаьд, промышленни объекташ хьалъе йолаяьй. ВорхI шера чухь лоаман районашка 300 километр совгIа наькъаш дохкардолаш да, тоаяь эргайоахаргья херх хьокха заводаш. Иштта хьалъяь яккха лаьрхIа я Дуба-Юрта юхье дахчан хIамаш ю комбинат. Эргаяьккха тоае лаьрхIа я Ермоловски дахчан хIамаш ю комбинат. Херх хьакха материалаш кийчъяь ца Iеш цига арахецаш хургья фанераш а. Фанера арахеца лаьрхIад цига 8 миллион квадратни метр, 50 эзар квадратни метргара 300 эзар квадратни метрга кхоачаргья арахецаш йола паркет а.

Керда хьалъе лаьрхIа я дахчан шолхех пьиташ ергйола цех. Цу цехо арахецаргья 20 эзар совгIа кубометр плиташ. Шерлургья хьу кийчъеш а из дIа-юха кхухьаш а йола техника.

Къаьстта шерагIа degIайоалае лаьрхIа я мебельни промышленность. 1958-ча шера 18 миллион сомагара 1965 шера 67 миллион сомага кхоачаш пайда луш хургья из промышленность. Укх шерехьа а шерье йолаяьй цига цхьайола цехаш, къаьстта мебельни предприятеи тарно - мебельнии цехаш а шерьеш. 1960 шера 10 миллион сом совгIа мах бола мебель кийчъеш хургья цу цехашка. Хьалъе лаьрхIай шера 30 миллион сома мебель арахецартIйола керда цех. Эрганьха тоаеш а шерьеш а латт Грозненски мебельни фабрикан цехаш, цар шера арахеца мебель 15 миллион сома мах болаш хургья.

ХIанз хьалъяь йоалаш латт шоллагIча квартале ший хьалхара продукци арахеца йолалургIйола хьайза хIамаш (мебель) еш йола керда фабрика.

Боккха теркам тIабахийта лаьрхIа ба ворхI шера чухь нах чубаха цIенош хьалдара. Цу даькъе дукха балхаш де лаьрхIа ба хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста болхлой. 50 эзар квадратни метр совгIа нах чубаха цIенош хьалде лаьрхIа да цу хана.

Промышленноста предприятеш шерьяларга хьежжа дуккхагIа хургба цита болх беш бола болхлой а.

Укх семилетках хьалъе лаьрхIа я дуккха культурно-бытовой объекташ. Масала, детсадаш, цIе уголокаш, тикаш, столовеш, банеш иштта кхыяраш а.

ВорхI шера чухь хьуни дахчан хIамаш юи промышленность degIайоалаярга дIадахийта лаьрхIа да 300 миллион сом совгIа ахча. Укх шерехьа а вIашгIийохка йолаяьй хьу кийчъеш йола комплексни бригадаш. Производствон процессашта механизаци ярца къахьегама овсарал 1,5—2-зза лаккхлургья, хIаьта болхлой къахьегам аттагIа хургба.

Техниках бизза пайда эцарца мебельни промышленносто арахецаш йола продукци дикагIа хургья. Бакъда, хьу кийчъеш йолеи мебельнии предприятешка техникана кхоачам ца хиларах хIанз балха юкъе дуккха кхоачамбоацараш да.

Совнархоза материально - технически снабженен управлени декхарийла я мамоста дукхагIа предприятешка эшаш йола материалаш кийчъе а, царца уж Iалашъелга вIашгIехьадаккха а.

ССКП XXI-ча съездо дог айдарца хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста болхлой керда социалистически декхараш тIа а иIица семилеткан хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехь къовсам лоаттабеш ба. Укх шера план 25-ча декабре кхоачашъе лаьрхIад цар. хIаьта планал совгIа 1500 кубометр херх хьекха хьу кийчъе а, 500 эзар сома маьха мебель арахеца а, планал совгIа 4 эзар квадратни метр паркет кийчъе а продукцера дIабода мах юхбе а, 500 эзар сом планал совгIа Іоаде а лаьрхIад.

Укх шера 115 рационализаторски предложени юкъе йоалаяра чотах 270 эзар сом ахча кходе дош деннад болхлоша.

Тха коллективаша уж доккхий декхараш кхоачашдерзиларах шеко яц.

К. Н. ГЕРАСИМОВ,
хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста управленен начальник.

СТАНИСЛАВСКИ ОБЛАСТЬ. Осмолод яхача, Рожнятовски районерча лоам чу уллача хьу тедача болхлой поселке, Лимница яхача хи йисте ший болхлошта салоIа цIа хьалдаьд Перечински леспромкомбинато.

СУРТА ТIА: Осмолодерча хьу тедача болхлошта салаIа хьалдаь керда цIа.

С. Полякова сурт. ТАСС фотохроника.

Кхашкарча къахьегамхошта

КРАСНОДАРСКИЙ КРАЙ. Кубанера юрта боахама къахьегамхой шоай деррига низаш оарцагIа а даьха накъа болх семилеткан хьалхарча шера бIаьстенна. Дукха болх ба хIанз колхозашкарча механизаторий. Техника дика тоаеш боахк уж. Ново-Титоровски районерча «Россия» яхача юртбоахама артеле дикагIа йола оборудованя а чулатташ мастерской я. 100 трактори 53 комбайни я хIанз колхоза машинни парке. Массайолча трактораи юртбоахама инвентараи ремонт яь а баьнна, комбайнаштеи ялаташ чуйдеча кхыча техниканеи ремонт еш ба механизатораш.

СУРТА ТIА: «Россия» яхача колхоза мастерской коа.

Е. Шулепова сурт. ТАСС фотохроника

276 тонн комсаш хургья

Дика ха оттар бахьан долаш сомийи комсийи бешамашта гIулакх де йиш хилар Урус-Мартановски районерча Мичурина цIерахча плодопитомнически совхоза къахьегамхой. Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIча съезда решенеша чIоаттIа айдаьд совхозерча болхлойи гIулакхерча наьхеи политически къахьегамеи хьинар. Укх кердача семилеткан хьалхарча шера массава раьза а волаш декхараш тIаийцад совхоза къахьегамхоша: хIара гектара тIара 70 центнер комсаши 80 центнер сомаши баха а дукхаезача Даьхенна 276 тонн комсаши 232 тонн сомаши бала а.

Сомийи комсийи хьувкъам лакхбар духьа хIанзале а дукха гIулакхаш даьд. ДIанхача шерашка Іалашце вIашгIехьа ца доалаш хинна комсаш хьалъехка хьокхий укх шера мел эш Іалашдаьд. Сомийи комсийи гаьнашта лазараш ца хилийтар духьа етташ йола химически молхаш шортта Іалашъяьй. ДIанхача шерашка сомийи комсийи бешамашта кулгалца деш хинна гIулакх укх шера машиналца дергда. Ц йиш хулийтаргья алхха комсий бешамаш тIара 20 эзар сом паччахьалкхенна ахча кходе. 1959 шера цхьа центнер комсаш яхарга дIабода мах 1958 шерарчул 25—30 процент чухьнахьа хургба.

ХIанз мукъайоахаш латт комсий гаьнаш. Керца семилеткан хьалхарча шера 50 гектар шерьергIолаш я комсий бешамаш. Дика чакхдоалаш латт комсаш хьаястара а, яIара а, хьокхий IодогIара а, гаьнаш хьалъехкара а балхаш. Сомий бешамий гаьнашта юкъера йовкъаш оахаш латт, ткъовронаш йоIаш а, гаьнашта гонахьара лаьтта оаккаш а латт.

Юрта боахама продукташ алсамьяхара хьакъехьара ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеш цIена кхоачашъяр духьа яхье а баьнна, сомийи комсийи бешамаш кийчъеш а гаьнашта юкъера лаьтташ «ДТ-54» яхача тракторца оахаш а шоай хIара деннара заданеш 180—190 процент кхоачашъеш ба трактористаш бола Муташев ИбрахIимм Евсултанов Вахеи. ЛаьттагIара комсий гаьнаш мукъайоахаш йолча Хупаев Хьамиден Шаипов Керамеи звеноша хIара денна цаI-ахи дукхагIеи кхоачашъю шоай нормаш. Комсашта догIа хьокхий кийчъеш болча Гаджиев Александреи Абдул-Кадыров Абдуллаеи 200—250 процент кхоачашъю шоай заданеш.

ЧIоагIа сакъердаме хул звеношкеи бригадашкеи делкъийта салоIача хана. Цхьан 20 минута агитатора беседа яьчул тIехьагIа пандара оаз йоал, эрсийи нохчийи халхараш де болалу кагий нахи маьхкарийи.

ЧIоаттIа безам тIабахийта Іомаю къахьегамхоша ССКП XXI-гIча съезда материалаш. Шинара ди—политически дашара ди долга а ховш, ханнахьа хьагуллу уж аргIерча станашка. ЧIоаттIа уйла тIаяхийте ладувгI цар цига совхоза директора Божко Иван Васильевича а совхоза парторганизацен секретара Сибелев Семен Васильевича а шоашта ешача лекцешка, 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам degIабарах йолча контрольни цифрашка. Къахьегамхой къаьстта чIоагIатIа безам хул пропагандисташа дувцача хIаманца, хIана аьча, республиканна, хIара района, совхоза, бригаданна хьалхашка латтача декхарашца айхха дувзадолийташ уж дувцандаь.

Иштта къахьегаш ба семилеткан хьалхарча шера Мичурина цIерахча совхозера хIара болхло, гIулакхера саг. Цар цаI санна, массава раьза а волаш, дош деннад 1959 шера 276 тонн комсаши 232 тонн Іажаши, кхорарши, кхыбола сомаши хургхилара.

А. ПАЛЬЧАК,
ССКП Урус-Мартановски РК орготдела заведующи.

Болгарски методах етта кирпишк ю

Етта кирпишк кхоачам хиллал яцар дIадахача шера «Старогрознефть» НПУ гIишлой-монтажни цехе. Цудухьа гIишлошъераша лаьрхIар шоай низаца болгарски методах эрий ара кирпишк елга вIашагIдолла. Цехерча болхлой коллективо хьинаре къахьегар бахьан долаш 1.500.000 кирпишк е торо хилар дIацахача шера.

Укх шерара а дIадоладаьд болхлоша из гIулакх. 80 эзар етта кирпишк яьй цар хIанзале. Нефтяникашта чубаха цIенош де дIаухийт из кирпишк.

Говза кулгалду кирпишк хьаеча коммуниста нов. Мостовойс. Ехьы дIахо а болгарски методах кирпишк е лаьрхIа ба цехера болхлой.

А. ТИЩЕНКО.

Планал совгIа эзараш кирпишк

Грозне № 1 йолча кирпишкаш еча завода болхлой низ тIабахийта къахьегаш ба семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе. Укх шера дикка лакхъяьй цехашкарча болхлоша шоай къахьегама овсарле. Алхха 1959 шера заводагара планал совгIа 700 эзар кирпишк кхаьчай республикан городашкарчеи юрташкарчеи строителашка.

Дика къахьег кирпишкий завода формовочни цехерча мастера Пфелегера кулгалдеча комсомольско-кагIрхой сменоя, Вороновас кулгалдеча съемщикий бригадои. Цхьан сменах йола балха задаеи 200 процент кхоачашъю цу коллективаша. Вороновай бригадаца къаьстта холуш ба съемщицаш бола Финеевеи Ивинзи. Цар дийнахьара балха боарам 230 процент кхоачашбу.

Во болх беш бац гипсови цеха болхлой а. Укх шера эггара дикагIа балха толамаш даьхад варщикаша Вершинина, Качковас, Ильина. Кочегара Гробоносовс, бедал тIайоттача Сайрулина, Павлючиковс. Массаса а сменах йола задани 140—150 процент кхоачашъю цар. Гипс кийчъеча цеха болхлоша боарамах йоагIачул совгIа 50 эзар тонн дика гипс елар февраль бетта.

Завода цехашта реконструкци яро чIоагIа гIодир кирпишки гипси дукхагIа хьаяра. «Грознефтезаводстрой» треста строительно - монтажни Управленен строителаша яь яькхер формовочни цеха реконструкци. Укхаза хьайир керда сушилкан камераш. Цу гIулакхо торо хилийтар прессан мощностах бизза пайда эца. Иштта дика аьттув хилар кирпишкаш йоттача капитальни ремонт яр бахьан долаш а. ХIанз хIара дийнахь заданел совгIа 15 эзар кирпишк йотт болхлоша.

Ханал хьалха ворхI шера план кхоачашъярна чIоагIа къахьег завода рационализатораша. Боккха творчески болх лелабу цар. Иштта, формовочни цеха слесарий бригадира новкъоста Оселедков предложени елар формовочни пресса сцепленен муфтана реконструкци е аьнна. Из бахьан долаш болх сеца латтилга бокъонца дIа а доалаш, къахьегама овсарле 30 процент лакхъеннай.

Д. АМАРАЛИЕВ.

Коммунисташха къахьег

Дика болх беш я Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода газомотокомпрессорни установкан коллектив. ДIадахача шера установкан машинисташа бо тоннал совгIа даьтта кходир. Из де мегад царна оборудованена бокъонца ремонт а яь, цунга дика хьажарца, массехк технически мероприятеш балха юкъе яхьарца. Иштта дика вIашгIехьадаькхад коллективо машинашта каст-каста ремонт е ца езилга а.

Старши машиниста нов. Масляннико вс кулгалдеча ремонт ераша дика дир ремонтий балхаш. ДикагIбарех лоархIаш ба цига болхлой Цветкова, Помозов, Козберов, Лукин.

Установкера дукхагIбола болхлой дика болх баь ца Іеш дика дешаш а ба. Царех ба машинисташ новкъостий: Овсянников, Шарашкин, Задотожный, Юнов, Журавлев, Дзайнукаев,Казаков кхыбараш а.

Цу дерригача бакьдараша хьахойт установкан коллектив коммунистий хьисапе баха а къахьега а могаргдолаш хилар.

И. ПЛИЕВ.

Нефтяникий дохаргдоаца дош

«Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла 1-ча бригаданна кулгалдеш вола Колесников Федор Львович 1938 шера денз мехкдаьтта доаккхача промысле мастералла болх беш хьавоагIа. Дика балха говзал йолаш а, нахаца болх бе ховш а хиларца, цхьа дезал санна барт болаш а дика къахьегаш а коллектив яь дIаоттаяьй цо тха бригада. Тха бригаде болх беш веррига 35 саг ва. Царна юкъе ба гIалгIай, нохчий, эрсий, украинцаш, гIумкий, хIирий, иштта кхыбараш.

ДIадахача шера мехкдаьтта даккхара план тIехкхоачашъяьй тха коллективо, планал совгIа 2474 тонн а луш. Мехкдаьтта кходара тIехь чIоагIа къовсам лоаттабари тхоаш кхо ца деш къахьегари бахьан долаш вIаштIехьадаьлар тха из.

1959 шера мехкдаьтта даккхара план 1958 шера оаха даьккхачул 2000 тонн дукхагIа я. Партен XXI-ча съезда исторически решенеш а, Башкирен нефтяникий кхайкарал а дувцаш хиннача собранс тхоай бригадах коммунистически къахьегама бригада яха цIи тиллийта декхараш тIа а эцаш оахз дош деннад 1959-ча шера мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха кхоачашъе а, мехка планал совгIа 1000 тонн мехкдаьтта дала а. Вежараша санна цхьа барт а болаш, низ ца кхобеш къахьегаргдолаш а тхоай дош кхоачащданза Іергдоацаш а да тхо.

Иштта из хургхилара белгалонаш хIанзале а гуш я. Январьи февральи бетташка планал совгIа 477 тонн мехкдаьтта даларца «Малгобекнефта» промыслай бригадай социалистически яхье хьалхара моттиг а, «Малгобекнефть» НПУ-ни профсоюза промыслови комитетеи карарака тела Цie байракх а 1-ча промысла Цie байракх а ькхай тха бригадо. Тха бригаде дикагIбаршта юкъе а дикагIа болх беш ба: операторашш Мамиргов Дунда, Козалев Петр, старши оператор Чуприков Владимир, лаьттан кIалхарча немопта оператор Хардеев Арслан, замерщица Черпявская Зоя, бригадан комсорг йола мастера помощник Кучиева Валентина, иштта кхыбараш.

Коммунистически къахьегама бригада хила дош деннача хана денз бригадера беррига а болхлой шоллагIа а, кхоалагIа а, кхы совгIа а говзалаш караерзаеш ба.

Из бахьан долаш хIанзалехьа а кхычар де деза цхьадола балхаш оахош ду оаха. Ремонт еча бригадага а ца хьежаш станкаш-качалкаши, установкай нефтепроводаши хувцилга тхоай низаца вIаштIехьадоалл тха. ХIаьта нунца планал совгIа мехкдаьтта даккхара а кходара а гIулакх дикагIа а лел. Из иштта хилара тешалду шера дала лаьрхIачун аханел совгIа мехкдаьтта а луш хьалхарча квартала план тха бригадо тIехкхоачашъяро. Из сийдола цIи тиллийтара тIехь къовсам лоаттабе доладеннача хана денз балха дисциплина кхы а дикагIа я тха бригаде.

1959 шера бригаданна хьалхашка латта декхараш ханал хьалха кхоачашде а тхоай бригадах коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийта а дохаргдоаца дош деннад тха коллективо.

С. САЛТУКИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла 1-ча бригадера оператор.

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла дукха бераш долча ноаношта „Матерински слава“ яха орденаши „Медаль материнства“ яха медалаши ялара

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума цIерах 1944 шера 18-ча августа арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указа тIа яхьхача тайпара совгIат ле:

Грозне гIолла:

II-гIа степень йола «Матерински слава» яха орден ворхI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Паненко Меланья Дмитриевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

III-гIа степень йола «Матерински слава» яха орден ворхI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Арсалиева Бучийна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Амерхаджиева Рукъията — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Хатуева Тамарена — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

1-гIа степень йола «Медаль материнства» яха медаль ялх бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Новикова Елена Алексеевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Рыбак Надежда Кирилловна — цIен нанна, Ленински район.

Тазуева Небисат Матидовна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Толхигова ПаьтIамата — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Элимханова Небисат Гелимхановна — цIен нанна, Сталински район.

II-гIа степень йола «Медаль материнства» яха медаль тIхи бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Богданова Клавдия Васильевна— цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Гуторова Зинаида Михайловна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Исаева Азена — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Итаева Іайнайна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Мальцагова Тамара Орциевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Музаева Кабу Исраиловна—цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Мурзабекова Аминат Сайтовна — цIен нанна, Ленински район.

Навразова ХIазана — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Хатуева Вера Васильевна — цIен нанна Сталински район.

Христенко Любовь Яковлевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Янгульбаева Салимат Дадаевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. КОМАРОВ.

Республикера торговлии цун перспективаши

Советски Союза Коммунистически партен кулгалца керда толамаш доах советски халкъо промышленность, юрта боахам degIабоалабарна, бахача даьха хьал-торо лакхъярна. Еррига юкъара производство ца хаддаш degIайоалаярна, дIахо йодача хана советски халкъа вахар айдарна боккха лоархIам болаш я ССКП XXI-ча съезда решенеш. ЧIоагIа уйла тIаяхийтай решенеша торговленна а. Доккхий декхараш латт торговлен болхлошта хьалхашка бахача наха эшаш дола товараш Іалашдарна.

КIезига къахьийгадац дIадахача шера Нохч-ГIалгIай республикерча торговлен болхлоша баха нах тайп-тайпарча товарашца Іалашбарна. Товарооброта план кхоачашъяьй 1788 миллион сом совгIа. Из хул 101 процент.

1958-ча шера нахага ехкай 4925 тонн дулха продукташ, 1564 тонн маша даьтта. Дуккха а дукхагIа дехкад бахача нахага шекар, кондитерски изделеш, иштта кхыяраш.

ХIара дийнахьа шерлу продовольственни а промышленни а товарий ассортимент, тоалу цар ликал. ДIадахача шера нахага ехкай 27125 эзар сома мебель, 175409 эзар сома трикотажни а швейни а хIамаш, 64365 эзар сома кIадаш, 65880 эзар сома даьрий, иштта кхыяраш.

Укх тIехьарча хана геттара чIоагIденнад хIамаш йохкача организацештеи промышленни предприятештеи юкъера гIулакхаш.

Республикера товарооброт лакхъяларца degIайоагIа торговли сеть а.

Керда шу долалуш вай республике яр 957 тика, 573 палатка. Юкъара хIама дуаш йола моттигаш яр: столовеш — 98, чайнеш — 38, буфеташи закусочноши — 256.

Торговли сеть degIаярца тайп-тайпара йола керда методаш торговлена юкъе кхухьилга баха нах чIоагIа раьза хулаш а дика пайда луш а гIулакх да.

1958-ча шера республике хьайийлай 110 болхло чуволаш йола 48 керда тика, царех самообслуживанен 2, хьокхаме товараш дохкаш 7, иштта кхыяраш а йолаш.

Торговлен юкъе керда формаш кхахьара гIулакх дIадоладаьд Грознерча универмага коллективо. Еррига цун отделаш торговлен керда методах болх беш я. Кассови кабинаш дIаяьхай, цо торо хилийтар залаш йоккхагIа е, мах беш бола болхлой тIатоха. Уж гIулакхаш бахьан долаш вIаштIехьа даьлар хIамаш ийъераш дикагIа Іалашбе, къахьегама овсарле совъяккха, товарооброт лакхъе.

Дикка тозбаьб ший болх Грознерча столовейи, ресторанийи, кафейи трето. Цун предприятеех 97 процент хIанз самообслуживани йолаш я. Хьаьта 3 столовеи 3 кафеи саго зали е. Ресторан хурлья Сталинскья района парках а йоаллаш, хIаьта из парк хургья Грознерча наха салоIаргдола дика моттиг.

Овощех полуфабрикаташ ярна эггара лоархIамегIа йола предприяти хила езаш я фабрика-кухни. Цудухьа 500 тонн коартолаши овощаши чухошаргйола моттиг е лаьрхIад цига.

Цу дерригача гIулакхаша торо хулийтаргья овощаш, коартолаш, кхыйола продукташ дIа-юха кхухьаш йола транспорт мукъаяккха.

ДIадахача шерашца нийсдича торговлен керда методаш балха юкъе кхухьилга дикка лакхдаьд Грозненски промторга тикаша. Шоашта эша товараш наха шоаш хьахержаргдола кхоъ отдел хьайийлай цар. Хьокхамех товараш дохкаргдолаш 8 тика хьайийлай Грозне.

Торговлен болх тоабарна а бIаьстан-ахкан хана бахача наха эшаш дола товараш кхоачам хиллал арахецарна а укх 1959-ча шера хьаелла лаьрхIад Грознеи болхлой поселкашкеи ларекаш, павильонаш, иштта кхыяраш, еррига а 346 предприяти; хIаьта респотребсоюзе гIолла 166 предприяти, царех 21 автолавка, 30 развозка, 115 латок. Цу гIулакхаша торо хулийтаргья товараш нахага дикагIа дIакхачийта.

Семилеткан плано лерхI вай мехка товарооброта план 57—62 процент degIайоалае. Нохч-ГIалгIай республике товарооброта план degIайоагIаргья семилеткан 65,3 процент, хIаьта городашка гIолла 60,6 процентн, юрташка гIолла 85 процентн. Кхыча тайпара аьлча НГIАССР товарооброт укх семилеткан 1200 миллион сом лакхлургья. 1965 шера 3 миллиард сомага а кхоачаргья.

ЦIакхха ца хиннача тайпара Нохч-ГIалгIайчен товарооброт degIаярца деррига промышленни а продовольственни а товараш нахага кхы а дикагIа дIакхоачаргдолаш семилеткан шерье лаьрхIад торговли сеть, городе гIолла—183, юрташка гIолла — 57 предприяти хьа а йийла.

Республике торговли предприятешта специализаци е лаьрхIад. Цо торо хулийтаргья нахага шоашта эша товараш сихагIа а аттагIа а эцийта, лакхлургья торговлен культура.

Нохч-ГIалгIай республике торговли предприятешта типизаци е а лерхI укх семилеткан. Из да наьха дукхагIеи кIезигалгеи хьежжа а наха эшарга хьежжа а товараш дIа-юха нийсделга. Цу гIулакхо вIаштIехьдоаккхаргда нийсагIа торговли предприятеш товарашца Іалашъелга, учет, контроль, планировани дикагIа лелаелга.

Укх семилеткан Нохч-ГIалгIай республикера торговли предприятеш Іалашъергья холодильни а торговотехнически а оборудованеца, цхьайола хIамаш йохкаргья автоматашца.

Укх 1959-ча шера тайп-тайпара йола 160 автомат я торговлена лаьрхIа ергйолаш.

Дуккха дикадар даьхаргда бахача наха укх семилетко. Къахьегамхошта эшаш дола товараш шортта хургда гаргарча хана.

А. ШУАИПОВ,
НГIАССР торговли Министерствон торговли организацей отдела начальник.

Ноаной школа

ИВАНОВО. Воронцовай цIерахча кIадаш деча фабрикерча № 23 йолча детяслешка ноаной школено болх бу. Декхар да цун—бераш нийса кхетадарна даьшта-ноаношта новкъостал делга. КIиранна цкъа хул заняти. Шин бетта хьеха лаьрхIа я лекце курсаш. Берашта гIулакх мишта де деза а уж хьал мишта кхеде деза а дIа а хьувкхаш ю теоретически занятеш. Дукха пайда эц гойтара пособех а. «Бера цIагIара уголок» я цига кийчъяь, бераш хьалкхедара дешаш дувцаш дола книжкаши брошюраши да библитеке. Уж тайпа школаш ехкай городерча дуккхача яслешка.

СУРТА ТIА: 23-гIча яслешкара лакхехьара медсестра В. Г. Селиванова (аьрдехьа) берашта гIулакх мишта де деза дIахьокхаш йоалл школе Іомалуш болча ноаношта.

Н. Акимова сурт. ТАСС фотохроника

Дуазал дехьара

Гречески патриот Манолис Глезос яхар хьахецийтара тIехьа чIоагIа кампани йолаяьй Англе. Гречески Іаьдалаша леладеча бокъо йоацача воча гIулакхашта духьал йоккха демонстраци хилар. хIанз дукха ха йоаццаш Лондоне. Фашизманна духьал къувсаш вола Гречен халкъа турпалхо Манолис Глезос Іалаьмате сиха хьахецилга кхайкадеш бар демонстранташ.

СУРТА ТIА: «Гречески халкъа турпалхо мукъа хеца!» «Манолис Глезос хьахеца!» яха йоазонаш тIа а долаш йола плакаташ лаьца болх демонстранташ.

Кольмана сурт.
Центральбильд.

НАТО-н сессе хьайийлача Эйзенхауэра даь къамаьл

ВАШИНГТОН, 2 апреле (ТАСС-а корр.). Тахан Іуйрана НАТО-н Совета сессен хьалхара хьайийлача заседане къамаьл дир президента Эйзенхауэра.

Ше къамаьл деш Эйзенхауэра, аьлар, НАТО вIашагIтоханзар социалистически мохкашта духьал болча тIома лаьрхIа, из вIашагIтехар «тIом ца хилийта а» Малхбузен «цивилизаци» Советски Союзах болча «кхерамах» лорае а дагадолаш.

НАТО-н членаш моральни, экономически, тIема низаца хьаллоацаш йолча цхьоагIонца вIашгIакхийтта ба а льинна, Эйзенхауэра дIахо йоахар: «Вай массаза а ниI йийла лоаттаергья цIонча наькъаца еча переговорашта. Вай правительствоша хаддаиза переговораш ю Советски Союзаца... Вай дIахо а ергья уж тайна переговораш. Герз дIадаккхара, германски дош нийсхонца къоастадара, Европа кхерамах лораяра, космически тохкамаш деча вIаши юкъе гIулаккхаш леладара хьакъехьа хьадда а бокъонца майоагIара а предложенеш увттаелга дIахо хьоргда вай». Эйзенхауэра яхачох, Советски Союзаца барт сийгIа латта дешаш шерра а кIоаргга а, цхьабакъда массаза а практически наькъаца къоастаде гIертара тIакхувш хургба НАТО-н членаш.

Цхьабакъда юхкера ше къамаьл даь йисте воалаш, социалистически мохкаш «дунегна доал де гIерт» яхаш хабар дийцар Эйзенхауэра. Цо аьлар, «нийсхонца» бола машар лорабеш малхбузерча паччахьалкхений «къонахчул» хила а «хало» ла а езаргья.

В. ПАРАМОНОВ.

Пайдане говзалаш Іомаю дешархоша

ХIара ди тIехьагIа тоалуш йоагIа Грознерча школашкара мастерскеш, дукхагIа хул дешархоша цу мастерскешка хьаош йола хIамаш. Лоарх Іам болаш тIулакх да цу мастерскешка дешархоша тайп-тайпара говзалаш Іомаеш хилар.

ТIехьарча шерашка мастерскешка хьаяьча хIамай выставкаш елга Грознерча школай традици и хинна дIаэттад.

...Іуррa донз сарралца дукха нах хулар школьникий бIаьстанара каникулаш йолча деношка Грознерча № 3 йолча юкъерча школе. Цига хьайийлаяр городерча школай мастерскешка кийчъьяча хIамай кхоалагIа традиционни выставка. 30 школашкарча дешархоша хьахьекхаяр цига шоай экспонаташ: столярнии слесарнии инструменташ, физикани, математикани, географени гойтара пособеш, радиотехнически приборашш, тийга хьаяь хIамаш, ешта кхыяраш.

Выставка йолча зала чу дIачу ваьлча бIарг тIаотташ, хьажа дог доагIаш яр № 20 йолча школерча дешархоша кийчъяь цIагIа лелаю хIамаш: буфет, диван, гIандаш, истолаш, № 21 йолча школерча школьникий слесарни изделеш, автомобилий механизмаши приборашш.

№ 3 йолча школа-интерната дешархоша выставке хьахьекхаяр хIамаш тIгача шоай мастерске шоаш даь барзкъаш: кочамаш, пионерски формаш. № 18 йолча школерча йийигаша тийга тайп-тайпара хIамаш яр выставке. Цу йийигаша доккха заказ кхоачаще декхар тIаийцад шоашта. Цар лаьрхIад «Грознефтезаводий» ОРС-а заказах 200 халати, 500 курткеи, тIолгаши кхыйола хIамаши е.

Выставко хьахьокх дешархой школе сакъердаме а пайдаеш а говзалаш Іомаеш хилар.

Сурта тIа: БIаргагуш йола хIамаш школьни мастерскешка дешархоша шоай кулгаллца хьаяь я.

С. СУЛТАНОВ.

Пайдане альбом

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос кепа а теха арахийца: «Сийлахь-доккхача лерхIачунга» яха хоза кийчдаь альбом.

Альбома тIарча 43 плакато хьахьокх вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа. Хьалхарча 12 плакато дувц СССР-а промышленносто арахеца продукци 1965 шера мел дегIайоагIаргья, хIаьта 9 плакато юрта боахам дегIабоалабара Іалаьмате йоккхий планаш йовзийт.

Альбома тIа дувц ворхI шера наха чубаха а культурни учрежденешта а хьалъе лаьрхIача гIишлоех, халкъа хьал лакхдарах, пенсей а унахцIено лораяра а гIулаккхаш тоадарах, дIахо дегIадоаладарах Іилмон, техникон культурои ворхI шера боаккхаргбола керда бокха гIа а гойт альбома тIа.

Альбомо дика хьахьокх ворхI шера Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабара планаш.

Массанена чIоагIа пайдане да из альбом.

Ю. ОЛЬГИН.

Юрта библиотекарь

БIаьстен балхаш доладелча болх тIакхийтар Гудермесски районерча Брагуны яхача юртарча библиотекара Хубиев Ахьмада. Дуккхача шерашка баь болх дика бовзаш вола библиотекарь хьалхе кийчвелар бIаьстенга.

« БIаьсти ялаташ дIадера накъа долхаш» яхача цо яьча книжни выставке механизаторашта а, полеводашта а, комсаш лелаерашта а эшаш дола литература да.

Цул совгIа, полевой стане механизатораша газеташ, журналаш, книжкаш дешаргдолаш вIаштIехьадаькхад Ахьмада. Тракторни бригада кхай тIа араяьлча из а цига вар. Учетчикаца Алимханов Заьлмахада вагончика чу книжкашта тархеш а яь зIамига библиотека йир цо. Цу дийнахьле книжкаш а журналаш а дар цига, истола тIа ухкаш керда газеташ а дар. Дукха кхаьхийгар учетчика коммуниста Алимхановси библиотекара Хубиевси плакаташцеи лозунгашцеи вагончик кийчъеш. Цудухьа хIанз бIарг хьесташ я цу чу.

Библиотекан сийрдача читальни зале массаза а сарахь дукха нах гуллу. Зале чуваьнначун бIарг «1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш» яхача стенда тIа соц. Массане бIарг а уйла а тIаозаш я «Ер хургда гаргарча шерашка», «Юртбоахама продукташ шортта хилийтарга» яхача плакаташа а. Цу гойтара агитацеца хьежачунна духьал сийлахь-йоккхача семилеткан а вай Даьхен кхоанен а сурт отт.

— Массаза а библиотеке а хинна со аравоалаш дог айлийя хул со, — йоах механизатора Болатханов Уразбе. — Укхаза сона бIаргадайначо, укхазарча плакаташа, лозунгаша деррига хьинар тIадахийтта къахьега уйла йоссаю са кер чу.

Иштта йоах хьажкIаш лелаеча звеньевойе нов. Бикинина а.

Юрта библиотекара Хубиев Ахьмада ший болх дика ховш а дукха безаш а бу.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Китаян химически промышленность

Революци ялалехьа Китае химически промышленноста продукташ лоадам боацаш мара йицар. ТIехьадусаш хиннача цу индустрен даькъана цIенхаштта теркам тIабахийтар халкъа іаьдало. Хьалхарча пятилетке (1953-1957 шераш) хIара шера юкъера лаьрхIача химически продукташ арахецилга 30 процент тIаккхетар.

1949 шера 80 тайпа мара химически продукташ арахоцаш ца хиннача 1957 шера 900 тайпа арахецаш хиннай уж. Хьалхарча пятилетке хьалъяьр а юхатоаьяр а 43 химически предприяти яр. 1958 шера болх бе йоласпар шера 400 эзар тонн химически удобренеш арахецаш йола Нанкинера завод. Цу шера хьалъяьй химически кьсаса беш йола Аньдунски завод, хIара шера 200 эзар тонн фосфатни удобренеш арахеца Тайюаньски завод. Шаньянера, Шанхайра, Цзилинера, Дальнера химически заводаш шерлуш латт. Масала, 1953 шера Китаерча еррига химически заводаша арахецаш хинначул кхоза дукхагIа калийни тух арахец хIанз Дальнерча химически заводо.

Промышленностен юрта боахамеи корттоа доакъаш чIоагIа дегIадоагIаш хилара ларде тIа къаьстта чохка дегIайоагIаю мехка химически промышленность.

ХIанз химически продукташ эшилга дегIаденача хIаа, КНР-а правительствос хьалхашка оттаду даьхен хими чехкагIа дегIайоалаяра дехкар. Юрта боахама производствои есайоккха промышленностьи дегIаяро дIадех химически кIийле шерагIа кийчъелга пластмасса, синтетически хьоаса, и. кх. я. а хьаю химически промышленноста керда предприятеш йохкилга.

Укх деношка химически промышленноста министерстве хиннача совещане сонам бир хьалъеш латтача предприяттешта укх шера кхы тIа а средствеш яла. Эдлара хьалха, чехкача темпица чIоагIа лоархIам бола заводаш хьалъе лерхI, царца Ланьчжоу синтетически жаучук доаккха заводи Тайюане а Сынчуань провинце а синтетически аммиак доаккха ши заводи.

Соахкарчул дуккха а дукхагIа химически продукци ергIола шерра план оттаяьй цу совещане. Металлургически, коксовой, кхыйолча промышленносте хьакъестача продукцех серни кислота, бензол, кхеран кIора цеготь нафталин, синтетически аммиак кхыйола химически продукташ йоахача пайда эцаргба.

Укх шера чIоагIа дукха арахецарг я медикаменташ. ХIанз укх сахьата эггара дукхагIа арахец уж Шанхае. Китае ара мел хецача еррига медикаментех кхоалагIа дакъа арахец цига. Укх шера мехка кхыча районешка а медикаменташ арахеца вIаштIехьа доаккхаш да.

Химически продукташ арахецарна эшс бола йоалла моттигаш лехаш еррига Китае тохкамаш деш партеш лел.

Н. ПОЗДНЯКОВ (ТАСС)

Юрта боахама кооперативаш техникаца тIа-тIа дукхагIа Іалашъю Венгерски Халкъа Республикан промышленносто. Дукха ха йоаццаш вIашагIъехкача кооперативаша керда трактораш дIаухийташ латт.
Сурта тIа: Юрта боахама кооперативаша керда трактораш кхаьчай (Дьер Шопрон яха область).
Венгерски телеграфни агентствон сурт.

Дешар кIоаргга Іомадарна

Халкъ образованен гIулаккхага масса хана дика хьожаш хиннай Коммунистически парти. Къаьстта укх тIехьарча хана тайп-тайпара йола мероприятеш чакхъяьхай партес школай балхаи вахараи юкъера бувзам чIоагIбеш. Халкъа образованен система хувцарна керда закон арадаьккхад СССР Лаккхехьарча Совето. СССР XXI-ча съезда решенеш тIа чIоагIа торко яьй цу гIулакха, хIана аьлча цу съезде оттаяь коммунизм хьалъярна йола йоккха программа кхоачашъе дийша, лакхера квалификаци йола нах эш. Бокхача лоархIамера гIулакх да балха болашехьа а къонача болхлошка дешийтилга.

Из гIулакх дика лел Грознерча химически заводе. Цу кердача предприятера дукхагIбараш къона болхлой ба. Цудухьа царех дукхагIбараш заочни а сайрийна дешача а институташка, техникумашка, къонача болхлой школашка деша багIа. Дуккхьала институташкеи техникумашкеи дешаш ба цу заводера 250 болхло, инженерно-техничоски болхло, гIулаккхрабараш.

Химически завод массехказа шерлургья есмилетках, 1958-ча шерарчул 3-зза дукхагIа болхлой а эшаргба 1965-ча шера, цудухьа боккха лоархIам болаш да болхлой кадраш кийчъелга.

Образованен гIулакх тоадарна хьинаре къахьег завода администрацес а общественни организацеша а. Завода юхке даь доалаш латт къонача болхлой школа чухургIола цIа. Цу чу хургда 15 классни цIа, конференцзал, библиотека, иштта кхыйола помещенеш. Химически производствон балха опыт дикагIа Іомаергья школе деспача къонача болхлоша. Школа юхе хилар бахьан долаш аттагIа а хургда болхлошта деша. Шоаш болх беча опыташ, болх бу моттигашш квалифицированни болхлой говзали хьаIомае. ХIаьта школанна масса йолча хана новкъостал а контроль а ергья завода администрацес, коллективо. Кердача шера цу школе дешаргда къонача болхлоша.

Шин шерал тIех дешара перерыв йолча къонача болхлоша кердача шера дикагIа деспаргдолаш уж кийчберг бола курсаш вIашагIйохк № 5 йолча къонача болхлой школе. Дуккхача болхлошта, завода цехий а отделий а кулгалхошта бакъахьа хет институташкеи техникумашкеи приемни экзаменаш дизача шера дIатергIолаш хилча, хIана аьлча экзаменаш дIалуча хана борригача деша болхача болхлоша отпускаш эцар балха Іоткъам болаш хургда.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

ТIой-Юртарча культуран ЦIагIа

Дийнахьа болх а баь сайрийна клубе водача сага дагадох сакъердамегIа, дикагIа мишта салоIаргдахьох аьле. ХIанзалца во латтар ТIой-Юртарча клубе наха салоIилга.

Укх тIехьарча хана нов. Касиев художественни кулгалхолла болх бе волавелча денз дикка тоабеннаб клуба болх. Художественни самодеятельноста балха юкъе увз нов. Касиевс юртара кагирхой. ХIанз санна клуба болх кхы дIахо йодача хана а тоабойя бахача наха дика салаIа моттиг хургья цига.

Х. БАРКИНХОЕВ:

Алжир—цIера юкъе

Азени Африкани мехкий барт тоабеча Советски комитето «АЛЖИРА КIИРА» оттаду 30 марта денз 7 апреле кхаччалца.

Оаха тахан кепатох «Советская Россия» яхача газета тIа араяьнна, дукха ха йоаццаш Алжире хиннача, йовзаш йолча австрийски журналисткан статья.

ДИЪ шуи ах шуи да Алжире тIом латта. 1954 шера цхьоалагIча ноябре герз бе а делла французски колонизатораштa духьала восстани хилча денз болабеннаб из. Цу хана лоамашка шиннахьа мара яцара пхи-ялх эзар саг юкъе волаш йола алжирций йоккхий тIема отрядаш. Ахархоша лелаяь къаьнара шоакъаланн Къилбаседан Африкера гитлеровски эскар эккхадаьчул тIехьагIа хьулаяь йиса массехк бIаь топи пулемети мара кхы герз дацар царга. Алжире хиннача французски эскарца шовзткъа эзар саг вар цу хана. Цу хана хиннача Францоя чурча гIулакхий министра дуккха нах болча дIакхайкадир, «бе боккал мара боацача герз долча наьха бандаш массехк кIира далалехьа дIайоахаргья, аьнна.

ХIанз Алжирера французски эскар 700 эзар саг волаш да, хIаьта керда керда тIема низаш хадданза Францера кхы хьатIаувзаш а латт. Эскара новкъостал деш 150 эзар саг гаргга нах ба «гIонна йолча полицоцара»— Алжире бахача европейски нахах вIашагIъехкача отрядащцара.

Кога бухьера баьнна керте баллалца герзаца кийчденна долча цу низашта духьала латаш да партизански отрядех хьахинна алжирски Къама-мукъалеи эскар. 1954 шоаа хинначул герзаца дуккха а дикагIа Іалашдаь да из эскар тахан, дукхагIча даькъе французски эскарашца даьча тIемашка хьадаьккхача герзаца а деш. Цхьабакъда, цуннгара дукхагIа дар кагий герз да, хIаьта французашка НАТО-га гIолла Францена хьожаяь артиллери, танкаш, бомбардировщикаш я.

Цхьа шу совгIа ха я французаша алжирски патриоташта духьала реактивни самолеташцеи ракетни снарядащцеи ов ду, хIаьта НАТО-с енна напалмови бомбаш цар етташ латта кхо шу да, хIаьта а, Алжира территорех кхоалагIа дакъа гаргга йола моттиг мукъаяьккхай, вож кхоалагIа дола лаьтта тIом тIалатташ да, юхедисар мара французски эскарий кара а дац. Цхьабакъда, цига а даим кагий тIемаш латт, диверсионни акташ хул, машиннаькъашкеи вокх наькъашкеи минаш ехк.

Дуккха городаш (масала, Бонн, Филиппиль, Бужи) эскарий чIоагIален базаши форда тIа гIолла Іалашъеш йола цхьа шу совгIа ха я, хIана аьлча лаьттащара наькъаш алжирски Къама-мукъалеи эскаро Іалаьцандаь. Тизи-Узу, Тлемсен, Милиана яха вож городаш сигала гIолла геликоптерашца Іалашъеш я. ТIом латтача моттигашкара дуккха гарнизонаши эскарий базаши соахка эвакуировать а яь, тесса йита яр. МоллагIа а йоккха французски гарнизон хIара денна Дьен-Бьен-Фуна тIаккхьча ди тIоаттар кхерам болаш я.

Мишта нийсданнад, дукхилга диллача доккха доацача, герзах во кийчденна долча алжирски эскаро, дукхилга диллача шийл 5—6-зза доккхагIа а, эггара тIехьа арадаьнача герзаца кийчъаь а долча эскара кхерам тIалоаттабаь ца Іеш, цунна карара моттигаш цаI шоллагIчоа тIеххьа хьайоахаш лаьтта мукъадоаккхаш хилар а даим обороне латта дезача из кхоачадеш хилар а? Политически оагIонгахьара мара, тIема оагIонгахьара жоп долалургдац цу хаттара.

ТIом болабеннача хана денз организационни формаш политически организаци йолча «Къама-мукъалеи фронтага» дIаенна бола алжирций мукъалеи болам Іарбий мехкашкарча дуккхача жыча Къама-мукъалеи боламел хо баллал демократизм дукхагIа йоаллаш ба. Цун социальни составах а хьагуш да из. Цхьан алжирски поэто «Іуй революци» аьннад алжирски халкъа мукъалеи къоссамах. Из тайпа цIи, мадарра аьлча нийса я. Алжире бахаш бола Іарбий Сахаре бахараш боацаш ийс миллион саг ва. Царех ворхI миллион гаргга нах—кагий боахамаш дола ахархойи юртбоахамера болхлойи ба шоай дезалаш а тIехьа, хIаьта беднякашкара лаьтташ—цхьан гектарал кIезигагIа да. Уж ахархойи юртбоахамера болхлойи «колонаш» оалаш болча боккхийча французски помещикаша шоай лаьтташкера лелха а беш. Алжир дIаладарга а дIакарадерзаярга а хьежжа лоамашкахьа е яьссача аренашкахьа дIаготбаро.

КIезига алапи долаш болча французски юртбоахамерча болхлой алапех дакъа мара алапи эцац хIанз алжирски юртбоахамерча болхлоша. Дийнахьа 300 франк доаккхаш хилча доккха алапи лоархI, берригача дезалхоша болх беш хилча мара доаккхалургдолаш дац из. 1,2 миллион болча юртбоахамерча болхлоех 950 эзар саг сезонах болх беш ва. Цул совнагIа, массаза а цхьа миллион совгIа саг ва Алжире бе болх а боацаш, йоккхийча городашта гонахьа йоахкача бунашка къел хьегаш. Рудникашка, транспорте, докерашца балхаш деш 200 эзар гаргга саг ва.

Бахархошка хьежжа эргаш хул мукъаленна тIехьа лоаттабу болам а эскар а. Дукха эпсараши лаккхехьара коменданташи шоаш а ба е юртбоахаме болхлойи кагий боахамаш дола ахархойи къонгаш. Иштта ба Къама-мукъалеи фронтаца хьинаре дакъа лоацаш бола деятелаши хинна йолча правительствон членаши а.

Айхха халкъаца дувзаденна хилар да Алжира къам мукъадоаккхаш долча эскаро толамаш дахар. Из эскар шийгахьа долга хов халкъа.

Цхьа дика хьама да бахача наха эскар Іалашдеш хилар. Ахархоша къайлагIа городашкара продукташ ий а еш, французашта карарча моттигашка гIолла тIех а йоахаш, мукъаяьхача областашка дIакхухь. Носильщикий-добровольций отрядаша дIатIаувз тIом, кхача, молхаш. Французаша группаш вIашагIтеха а уж меттахьа хьайна а болх хилча, бахача наха цу сахьате дихьа а дихье Къама-мукъалеи эскарах хабар тох. Массехк сахьат хьалхагIа, цкъаза массехк ди хьалхагIа а хов патриоташта французски бIу мича хана а малагIча новкъа гIолла а боагIаргба. КIийленаш а еш, дехкий лувцача боанго санна лувц цар французий салтий.

Нагахьа санна мукъалеи эскара моллагIа а цхьа дакъа дохадар духьа йоккха наступлени е аьнна французаша лаьрхIача, из а цу тайнпара массехк ди хьалхагIа хов, хIаьта, французаш гучабаьлча, Къама-мукъалеи эскар лар йоацаш ше долчара къайла а даьле, дагадоацача моттиге гIолла тIа а дахе, тIом бе долалу.

1958 шера гурахьа шоаш наступлени еча хана эггара йоккхагIа йола Кабилия яха мукъаяьккха моттиг «цIенье» гIийртар французаш. Массю яхача генерала командовани шийга хьа а ийца, дуккха нах а болаш, газетий викалашка дIахьийра, Кабилие комендант вола Ахируш лоацаргва ше, аьнна. Французски дивизоша лоамашка гIолла хьожаш лелаш даькхача кхаь кIиранна, «долаш а доацаш а моттига ца хиннача» Къама-мукъалеи эскара тоаш пхорч хаданзар царна тIера цIаккха а, цар наступлени йижжилца йолча хана.

Франци — из тахан ховш да — Алжиреерча тIемах котъяргьяц. Цо из тIом гоабеннаг. Кортмукъаленга кхача безам болаш долча бIарччача халкъа духьалдала низ кхоачаргбац е ракетеи герза а, е Аденауэреи цун банкиранеи ахчанца деча новкъостала а, е генерала де Голла а. «Французски йиъ правительствох лоархIадаьд тхо, — аьлар сога къам мукъадоаккхаш йолча фронта цхьан пропагандисто. — Иштта лоархIадергIа тхо пхьелагIчох а».

Цу дешаша хьахьокх ше лаьца никъ нийса хиларах алжирски халкъ чIоагIа тешаш долга, колониализмалла ше котдаргхиларах из тешилга.

Ева ПРИСТЕР.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре

Йоккхача зала чу **«Мух»**.

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

№ 1 йолча зIамигача зала чу — **«Мух»**.

Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

№ 2 йолча зIамигача зала чу — Берий сеансаш — **«Пепик»** а **«Гоама тIодаш дола Брумло»** а.

Долалу 9, 11.

«Мух» — Долалу 1, 3, 5, 7, 9.

№ 3 йолча зIамига зала чу — Берий сеансаш — **«Бэк-Кап** яхача **гIайрен къайле»**.

«Киевлянка» 1-гIа сери.

Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

6-ча апреле денз ерригача залашка **«Киевлянка»** яхача художественни фильма 2-гIа сери хургья.

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеансаш **«Кочубей»**. Долалу 8.45.

«Мух».

Долалу 10.40, 12.35, 2.30, 4.25, 6.20, 8.15, 10.05.

6-ча апреле денз **«Киевлянка»** яхача художественни фильма 2-гIа сери хургья.

НГIАССР Писателий Союзои, Нохч-ГIалгIай историени, меттеш, литературани Іилма-тохкама институтои, Нохч-ГIалгIай педагогически институтои чIоагIа хала а хеташ хоам бу Писателий Союза член хинна профессор

СЕМЕНОВ ЛЕОНИД ПЕТРОВИЧ
валарах, цун дезалашка кодам а бу.

Торгово-кооперативни школас 6 бетта лаьрхIа йолча
ПОВАРИЙ КУРСАШКА
ДЕША ХЬАЭЦ
ворхI классера дийшаь баьнна бола юрташкара маьхкарий. 1959-ча шера 25-ча апреле кхаччалца хьаийергья заявленеш. Хатта безам бола хIама укх адресах хоатталда: г. Грозный, Дзержински, 21.

Дирекци

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. **ТЕЛЕФОНАШ:** Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехкторкхама секретара — 2-25-72, коррекрторске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

СФ00295. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, НГIАССР г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 2138.